

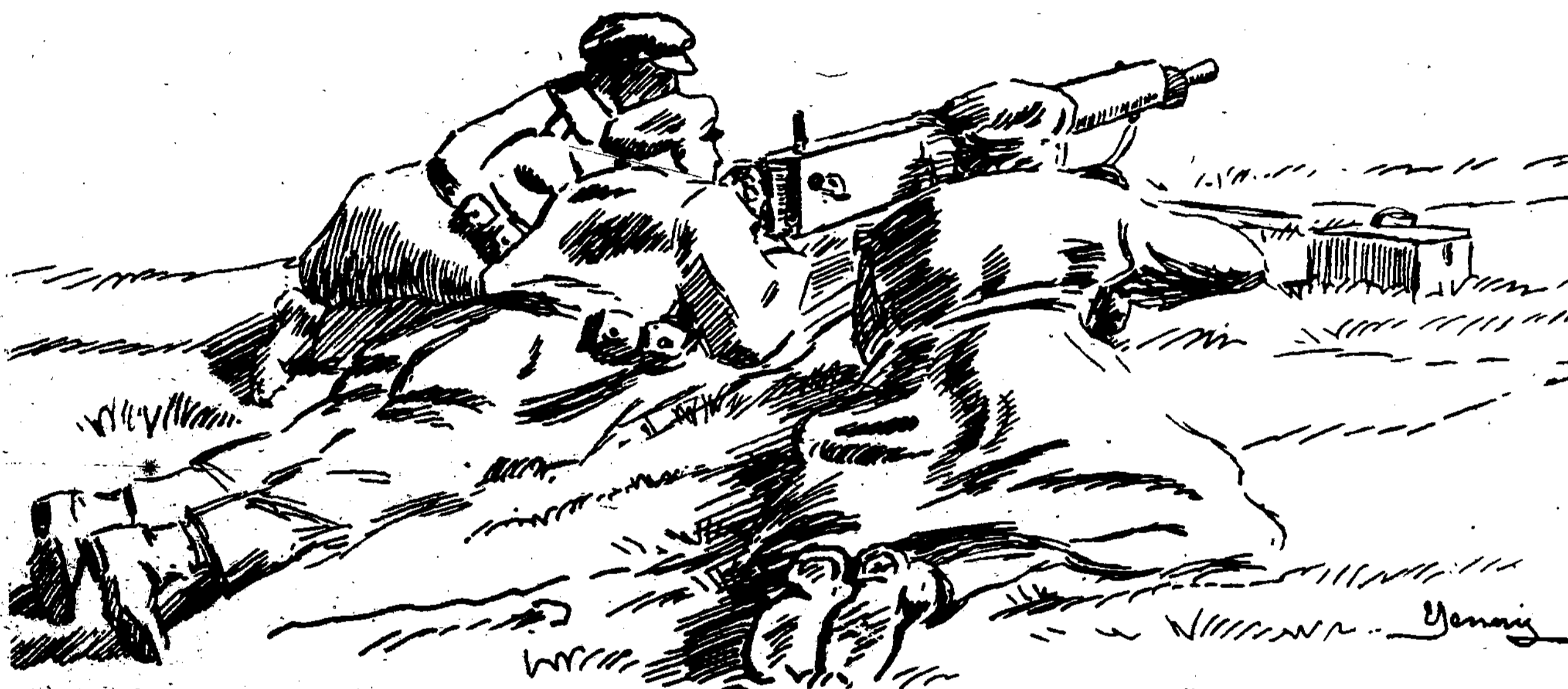
KARIUS

† LIETUVOS KARIŲ SAVAITINIS LAIKRAŠTIS †

51 (499) nr.

1928 m. gruodžio m. 17 d.

X metal.

Mes visada pasirengę...

GRUODŽIO 17 D. SUKAKTUVIŲ PROGA.

Per trumpą gyvenimo laikotarpį mūsų kariuomenė atliko du didelius Tautos jai skirtus uždavinius — ji apgynė Lietuvą nuo gausingų išorės priešų ir baurių, nors skambiais, viliojančiais obalsiais prisidengusių, krašto ramybės ir garbės ėdėjų — savinaudžių partijų. Jos jau buvo besiruošiančios komunistinių „profsojuzų“ ir už lenkų pinigus dirbančių „Pochodnių“ pagalba pražudyti Lietuvą, karių kraują ir gyvybę pirkti.

Kariai — kovotojai 1926 m. gruodžio 17 d. tam piktam svieto perėjimų darbui greit užkirto kelią. Šiais metais gruodžio 17 d., nuo tos istoriškos Lietuvai dienos, sukako lygiai dveji metai. Tikrosios tarnybos kariai ir kariai turės tą dieną progos gyventi gražiais atsiminimais apie praeitį. Bet kas, gyvendamas tik praeitimi, ant nuveiktų darbų laurų tingiai išsis, o nesimoko iš praeities pasisemti stiprybės ateities darbams ir žygiams, tą gyvenimas išbraukia iš gyvųjų skaičiaus. Gyvenimu džiaugiasi ir jo gėrybėmis naudojasi tas, kuris, iš praeities atsiminimų besimokydamas, darbų, mokslu, dideliu atsidavimu ruošiasi ateities žygiams.

Štai mus — karius ir prieš visą mūsų Tautą stovi trečias didžiausias uždavinys — Vilnius. Vilniaus žygis bus mūsų visų praeities darbų ir žygių vainikas.

„Vilniaus klausimas — nepriklausomos Lietuvos klausimas“ — pasakė pirmasis ir dabartinis krašto apsaugos ministeris J. E. prof. Voldemaras. Be Vilniaus Lietuvai ir jos vaikams sunkios, vargngos dienos. Ir mes Vilniaus esame pasilgę, o mūsų Vilnius išsilgęs mūs laukia. Gedimino mūrai prieš vėliavos negarbingai prislėgti. Didžiojo karžygio Vytauto ir Šv. Kazimiero — Lietuvos patrono — kapais žiaurus lenkas tyčiojas. Šimtus lietuvių — brolių vilniečių lenkas kalėjimuos kankina, lietuvius persekioja, mokyklas uždaro ir prieglaudų vaikučius išmeta į gatvę. Lenkas Vilnių iš pamatų nori sulenkinti, nes gerai žino, kad užgrobtą šventą Lietuvos miestą, sau pasi laikydamas, privers lietuvių lenkui nusilenkti ir jam tarnauti.

Istorija nežino tokio krašto, kuris galėtų gyventi nepriklausomai, kada jo sostinė prieš pavergtą. Sostinės klausimas yra visų tautiečių, visos valstybės garbės ir gyvenimo klausimas.

Štai šitas Lietuvos garbės ir gyvybės klausimas, švenčiant gruodžio 17 d. dviejų metų sukaktuvės, turi būti visų karių minties ir ateities darbui vadovas.

Erškėčių keliais į gerovę.

Gerai žinome, kad Tautos Tarybos (Vilniuj) paskelbtosios Lietuvos nepriklausomybės vykdytojai — kariuomenė netrūko savanorių. Netrūko ir tautai jėgų bei pasiryžimo, reikalingo atstatant savąją valstybę. Į mūsų tautos tvirtą ir galingą vėją sudūžo visų Neprikl.

Lietuvos priešų pastangos, ką tik iškovotoji tautos laisvė liko apginta, ir mūsų krašto gyvenimas, štai, įėjo į normalios vėžes. Karų griuvėsiuose atstatė miestai, kaimai, pradėjo kilti žemės ūkio kultūra, pramonė; nepriklausomybės kovotojai ir bežemiai gavo žemės; ėmė nykti svetimų okupantų sukeltasai skurdas ir neturtas.

Minosvaidžio šaudyba.

Visuomenė siekė tik ramybės, gerovės, tebejausdama tik bendrą tautos skausmą dėl lenkų išplėstosios Lietuvos sostinės Vilniaus.

Tik — deja — greit ėmė reikštis krašte partiskumas, partijų nesantaika, tarpusavio neapykanta, dėl partinių pažiūrų skirtingumo. Net ūkininkai negalėdavo kaimynas su kaimynu gražiai, kaip seniau būdavo, sugyventi ir ramiai savo laukus dirbti dėl dažnų ginčų vardan priklausymo prie įvairių partijų. Partijų vadai ėmė varžytis dėl ministeriškų portfelių, kurių niekas nesugebėdavo išlaikyti ilgiau, kaip keletą mėnesių. Pasireiškė daugybė ydų, nedorybių, kurių anksčiau mūsų tautiečiai nežinojo. Dingo tautos vienybė ir išnyko net sąvokos apie bendrus tautos reikalus.

Kraštas rinkdavo seimą tam, kad valstybės reikalus tvarkytų, rūpintųsi tautos gerove ir leistų įstatymus krašto gyventojų reikalams tenkinti ir jų teisėms riboti. Bet visuomenė nematė, kad seimas eitu ta kryptimi, nors iš jo ir buvo laukiama išminties ir išganymo, kad visiems būtų malonu ir gera gimtajame savo krašte gyventi. Net ir dažnai perrenkamasis seimas vistiek nesugebėdavo valstybės reikalų tvarkyti ir nevykdė jų savo uždavinių, kuriuos kraštas jems statė, kaip savo šeimininkui. Nors seimas, palyginus, ir dažnai būdavo perrenkamas (tas daugybė milijonų kaštavo!), bet nė vienas nebuvo geresnis už buvusįjį, nes kaskart į seimą patekdavo beveik vis tie patys asmenys su nuopelnais saviškai partijai.

Pagaliau, 1926 metais Lietuvą pradėjo valdyti vadinamieji socialistai, susidėję (seime) su žydų, vokiečių ir lenkų atstovais. Vietoj savo tiesioginį darbą dirbė, selmo atstovai, kaip išmānydami, išnaudodavo savo aukštą padėtį savo asmens arba gimtųjų, arba savos partijos narių reikalams, nesvariai būnodavo vienas ant kito net seimo posėdžių metu, visai niekinėdavo vienas kitą (net Vythes Kryžiaus kavalerius!). Net kėdėmis susikuldavo! Dėl ko? Dėl nesvarbių arba asmeniškų ginčų, kolijimų ir t.t. Įzėjimais seimo šulais ir įstatymų referentais tapo tokie, atiprašant, niekšai, kurie troško savo brolių Lietuvos krašto praliejimo dėl savos partijos viešpatavimo, kaip antai: Plečkaitis, Paplauskas, Kėdys, Pajaujis ir k. Vienas ar du taut. mažumų atstovų balsai nusverdavo priimant

bet kokį įstatymą. Ar tai visa nebuvo tyčiojimas iš lietuvių tautos?

Be to, tautai seimas ir valstybės saugumu nesirūpino. Svarbiausią nepriklausomybės pamatą (ginkluotąsias jėgas) ne stiprino, bet pradėjo jį silpninti. Išyk pradžioje panaikino net tris pulkus, dalyvavusius Nepriklausomybės kare, ir buvo sumanęs nuginkluoti tautų sąjungą! Mat, buvo nuosekliai naikinamas tas tautos atsparumas, prieš kurį augo nelietuviškos bolševikų ginkluotos gaujos su Maskvos atsiuntais vadovais.

Džiaugdamiesi, kad mūsų seimas net savo krašto saugumo reikalais nesirūpina, laisvosios Lietuvos priešai tuo tarpu dar nedrįso mūsų sienų ar demark. liniją peržengti. Bet atsiuntė mums savo snipų, agitatorių, kurie uoliai stengėsi dar daugiau sudrumsti mūsų vidaus gyvenimą, neaplenkdami ir kariuomenės, ir sukelti naminį karą, kad lietuvis su peiliu lietuvių pultų!!! Po to jau, suprantama, būtų buvę visai lengva be rimtų kautynių užimti mūsų kraštą. Jei tas — ne duok Dieve! — būtų įvykę, tai tauta būtų kaltinusi tik savo kariuomenę, kuri būtų susilaukusi savo tėvų, giminių ir tautiečių prakeikimo!

Visas kraštas nerimavo, bijojo negera lemiančio rytojaus ir laukė stebuklingo išvadavimo iš tos klampynės, kurią Lietuva įgrimzdo. Išvaduoti galėjo ne kuri nors partija ar svetima valstybė, bet nesališka, toje klampynėje dar neįstrigusi jėga. Išvaduotoju buvo minima kariuomenė, kuri Lietuvą 1918-1919 metais iš vergovės išvadavo ir nuo visokių pavojų apsaugojo.

Bet ir kariuomenėje reiškėsi kenksmingi jai pačiai negerumai. Tačiau joje nepritrūko patriotiško ryžtumo, nors jos tautiška dvasia ir buvo prislegta. Istikima tautos idealams ir savo laimėjimams — iškovotai nepriklausomybei, ji išklaušė tautos sielos šauksmo ir vieningai ryžosi 1926 m. gruodžio 17 d. sulaukyti į praštą smunkančią mylimą Tėvynę — Lietuvą. Kariuomenė tik iššesė Tėvynę pagalbos ranką — nė vieno lašo brolių kraujo neiššėjo, stabdydama demoralizuotųjų partijų savivalę seime. Kitais žodžiais tariant, įvyko nekruvinas perversmas, dėl kurio visas kraštas labai nudžiugo ir reiškė nuosirdžią padėką už drąsų ir sumanų Tėvynės išgelbėjimą. Kariuomenė gavo daugybę sveikinimų iš įvairių tautiškų organizacijų, valstelių ūkininkų, savaraimių ir t.t. Menuostabu, kad perversmai nė vienas žmogus nepasipriešino — visi matė būtiną perversmo reikala. Tik Lietuvos priešai tuo išganingu Lietuvai įvykiu piktinosi.

Įvykdžiusi tą didžią neišvengiamą būtinybę, kariuomenė nesieė pati kraštą valdyti, bet aukščiausią Lietuvos valdžią pavedė garbingiausiajam Lietuvos Sūnui, Valstybės Kūrėjui ir 1-ajam Lietuvos Prezidentui Antanui Smetonai, prašydama jo iš naujo peritvarkyti

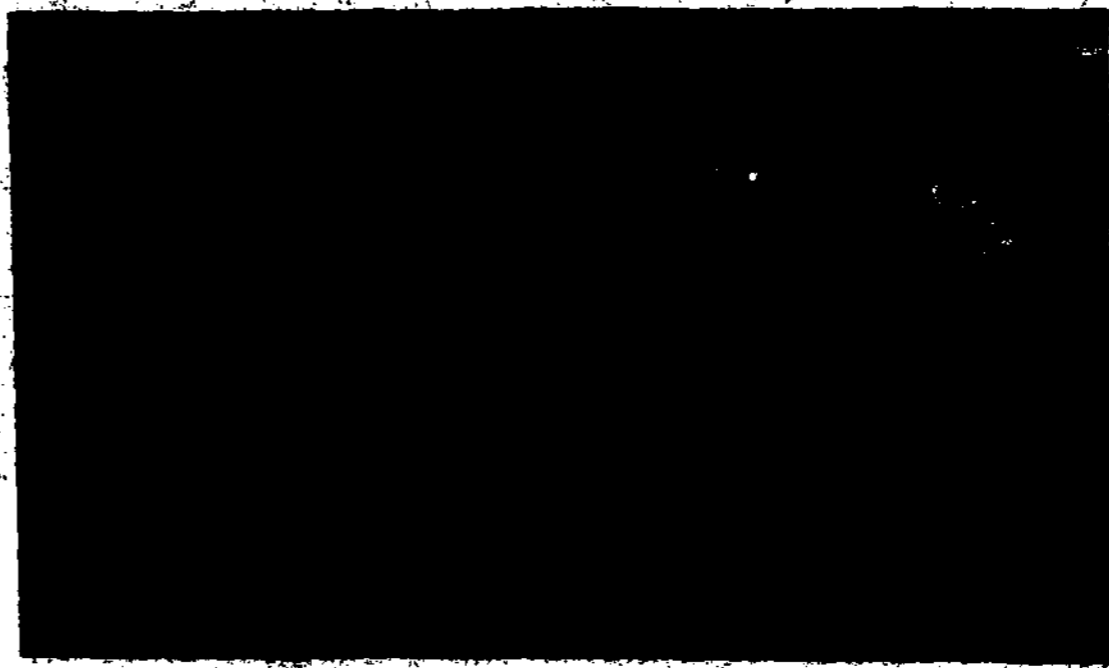
ir sulvirtinti į blogą kelią išvestąją mūsų valstybę. Jis turi ne tik pirmųjų Nepriklausomybės kovotojų kariuomenės, bet ir visos tautos pasitikėjimą. Tokis reiškinys labiausiai jungia visuomenę, stiprina valstybę ir lemia tautai gražią ateitį ir ramybę.

1926 m. gruodžio 17 d. įvykių pastatė valstybės priešaky tautišką nepartinę vyriausybę, kuri liko atsakomą ne kokiam nors partijai, bet tautai. Valdžia buvo perimta nepaprastu momentu, jaučiant kartu nepaprastą atsakomybę prieš nuvargintą kraštą. Vyriausybei pirmiausia reikėjo nuraminti kraštą, valstybės saugumą užtikrinti, atgaivinti nuslopintas tautiškas, drausmė, darbštumas, sąžiningumas, tvarka, ramumas ir sudaryti tam visam palankios sąlygos. Be galo sunkus ir atsakomąs tai buvo darbas. Tačiau mylimiems tautos vadams tas sekėsi, nes kraštą pasitiko jų išmintimi, sumanumu ir didžia meile Lietuvai.

Tautiškos vyriausybės darbais, rūpesniais, krašto tvarkymu ir sveikais sumanymais visuomenė be galo patenkinta, džiaugiasi valdžios pastovumu, gera tvarka ir nuosirdžiai reiškia pageidavimą, kad tokia padėtis nesikeistų.

Be to, atkaklus Vilniaus bylos gynimas, nežūrint jokių Varšuvos grasymų, ir sumanus Lietuvos atstovavimas užsieniuose ir Tautų Sąjungoje iškėlė pasaulio akyse lietuvių tautos vieningumą ir genialaus mūsų diplomato Vyriausybės Galvos prof. Voldemaro gabumus. Mūsų ministeris pirmininkas yra vienas iš populiariausių pasaulyje valstybių vyrų. Po 1927 m. gruodžio mėn. Lietuvos bylos laimėjimo Tautų Sąjungoje ne be pagrindo Amerikos kinematografuose buvo rodomas filme mūsų Vyriausybės Vadas su labai reikšmingu užrašu: „Lietuvos premjeras prof. Voldemaras, kuris sustabdė karą Europoje.“ Šitai mūsų minist. pirmininką vertina praktiškieji, pagyrų nemėgstantieji, amerikiečiai. Visa užsienų spauda jį mini tik vienu žodžiu be titulių „Voldemaras“.

Is tikrųjų, juk dar neseniai Europos taika buvo prof. Voldemaro rankose. Pilsudskis buvo viešai pareiškęs, kad visą naktį galvojęs — ar skelbti mobilizaciją prieš Lietuvą. Galėjo lengvai kilti Lietuvos Lenkijos karas, o iš jo gal ir pasaulinis karas. Bet

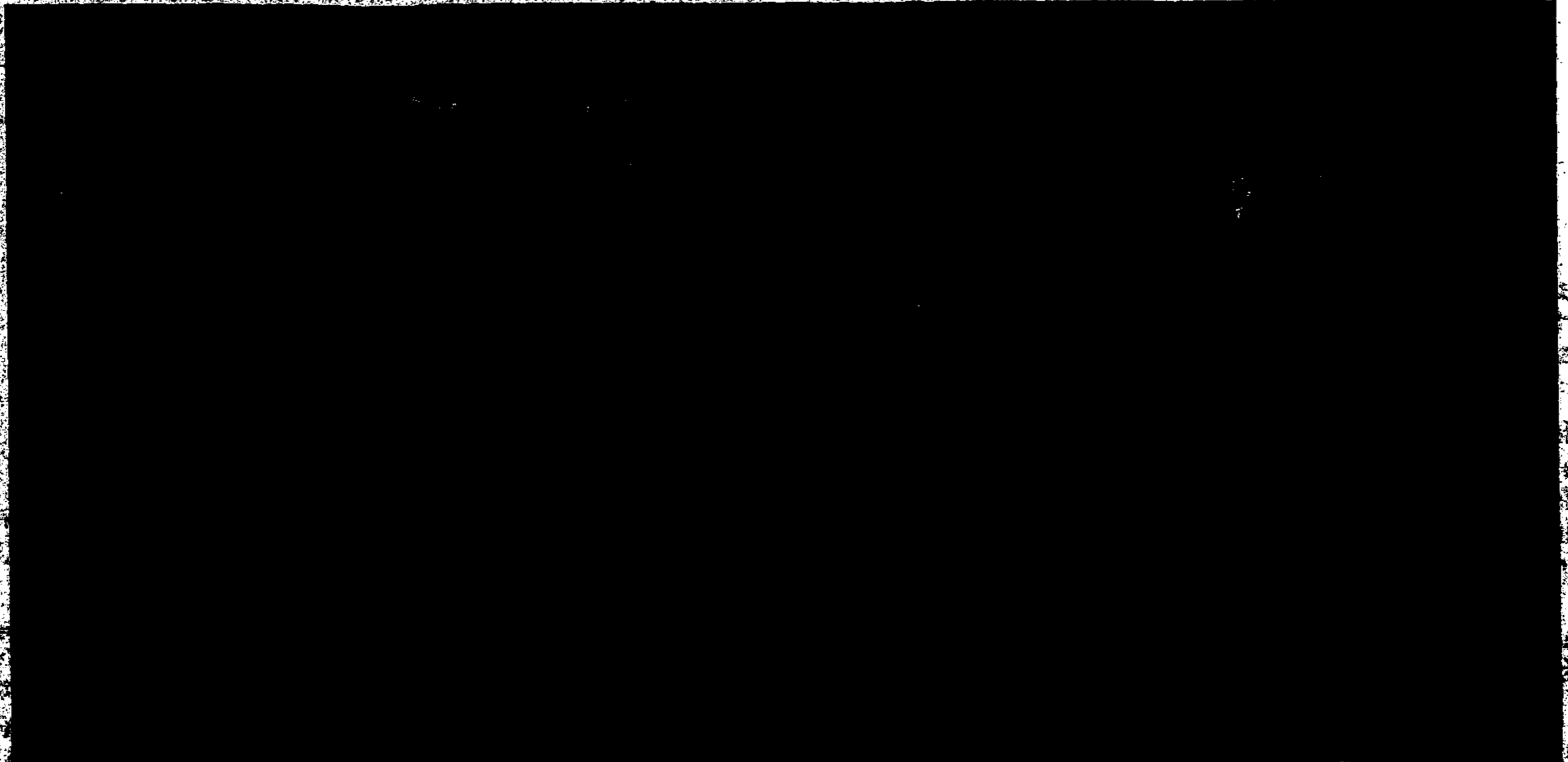
Patranka pozicijoj.

gambiausias Lietuvos likimo valdytojas sugeba politiką kreipti norima kryptimi. Tauta ir kariuomenė didžiuojasi tokia savo Vyriausybės Galva.

Visose valstybės gyvenimo srityse matome didelę pažangą per paskutinius 2 metus. Tai vis nuopelnai dabartinės vyriausybės, kuri sugebėjo išvesti valstybę iš baisios klampynės.

Po 1926 m. XII 17 ėmė smarkiai stiprėti ir mūsų kariuomenė, ypač tautiškas jos susipratimas ir dvasia. Tik po to įvykių išsiplėtė kariuomenėje kūrybinis darbas, kuris prieš tai buvo prislėgtas, organizacinis kariuomenės tvarkymas, mokymas ir kariškas tobulinimas įėjo į vagą ir įgijo rimto pobūdžio. Šiandien mūsų karinė jau beveik nieku nesiskiria nuo senų Europos kariuomenių. Ji vispusiškai stiprėja ir stiprėja mūsų tautos ir ypač okupuotosios Lietuvos dalies džiaugsmui. Ir čia yra ne partijų, bet tautos vadų nuopelnas. Šiandien mūsų karinė tikrai nebijo jokių priešų, nes yra tinkamai parengta sventajam savo uždaviniui. Ji jokių pavojų tuo labiau nebijo, kad tiek ji, tiek visa 4 milijonų mūsų tauta pasitiki savo vadais.

Taigi, tik tokių savo vadų vadovaujama ir tautiškai susipratusi Lietuva galės atlikti didelius savo žygius. Tauta sėkmingai teberengiama tiems žygiams, kurių ji pati drauge su mumis, karais, laukia. Jr

Kary, būk istorijos medžiagos rinkėjas.

Jei tauta arba atskiras žmogus neturėtų savo praeities, tai vargu jam būtų suprantama ir numatoma viliojanti ateitis. Ateitis, yra sakoma, kunasi ant praeities griuvėsių. Gyvenimas, pamindamas ją po kojų, be pertraukos žūri pniekin ir nekia to, kas tautai arba atskiram žmogui yra geriausia, įdomiausia, bet kartu kreipia dėmesį, kas pasiliko užpakalyje, kas tikėtų pasiūti iš ten ir neštie su savim sutinkant ateitį. Tai patvirtina ir mūsų himno žodžiai: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“. Taigi tautos dvasinis lobynas laiko papildomas praeities gyvenimo svarbiais laikotarpiais ir tuo sudaromos tautos tradicijos, atvaizduojami jos ryškesni bruožai, įdomesnės pergyventos valandos ir t. t.

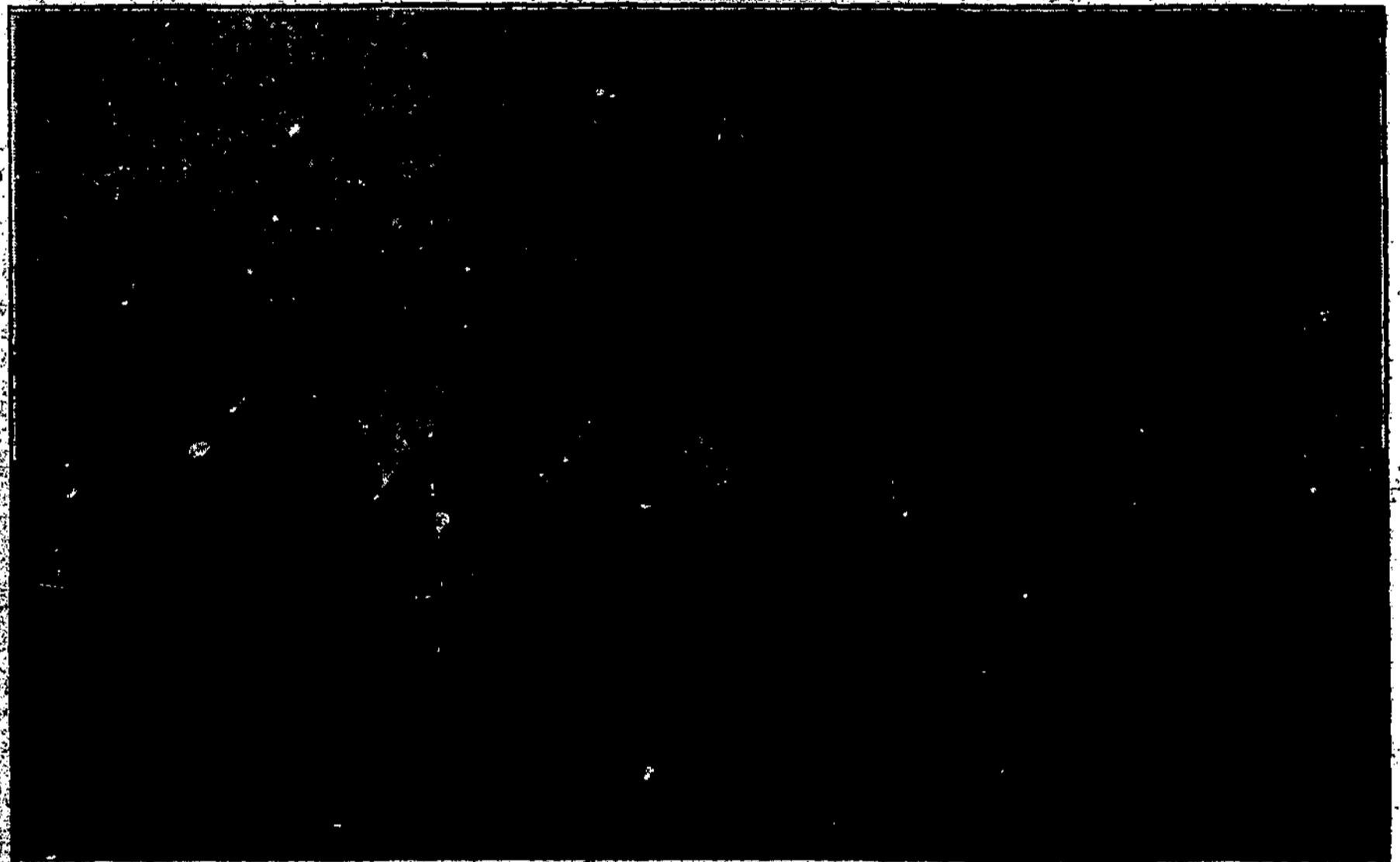
Kariuomenė, būdama labai svarbiu veiksmu tautos gyvenime, privalo turėti savo praeities dienų išsemiantį ir pilną vaizdą. Tuo labiau mūsų jaunutė kariuomenė, kuri ant savo pečių nešė tiek daug vargo ir daug iškentėjo,

kol dabartinės laisvės sulaukėme, negali gyventi patenkindama apie savo praeitį vien pasakomis, bet turi turėti tų visų žygių ir kovų sistematiškai sutvarkytą ir tikrais faktais paremtą dokumentą — atgimimo lietuvių tautos kariuomenės kovų istoriją. Toje istorijoje mes, kana, rasime labai daug mūsų įdomiausių ir taip pat kiekvieną lietuvių, o sulaukti savo kariuomenės istorijos galėsime tik tada, kada kiekvienas iš mūsų ir surašinėsimė vienas kitą, ką atsimename iš mūsų kariuomenės gyvenimo 1918—1920 m. Dabar yra išleistas kariuomenės gyvenimo dešimčiai metų paminėti tam tikras „Mūsų Žinyo“ numeris, kuris apima bendrais bruožais visų kariuomenės rėmėjų ir tarnybų trumpas istorijas, bet visiškai neišsėma visos tos turtingos medžiagos, kuri yra suskaičiusi mūsų sąmonėje ir laukia momento, kada galėtų būti paklenta plačiai visuomenei. Šis žurnalas visems suprantamas, todėl, kas tik gali, turi griebtis tuojau plunksnos. Galime pasivėlinti, nes žmogaus atmintis yra tarytum rėtis ir tos visos žinios po truputį bėra iš mūsų atminties, ir vėliau bus labai sunku jas surinkti. O barstyti tai, kas yra tautai ir jos kariuomenei brangu, būtų tikras nepileidimas ir nesąžiniskumas.

Standžiai mes visi gerai žinome, kad yra didelė žinių stoka iš mūsų kariuomenės gyvenimo Lietuvos kuni-gaukėjų gadyneje. Noredami jas dabar papildyti, turime daug darbo ir energijos padėti, kad galėtume vieną kitą istorinę dalyką nusiųsti. Be to, nėra tų, kurie tas žinias patikrintų. Tuo būdu negalint jų patikrinti, gali įsibraukti saliskas aprašymas, kuris pačios istorijos vertę mažina. Sanku arba trečią negalima išvengti klaidų, kurios vargu pastatytų surašant netolimos praeities istoriją. Todėl negali susilaikyti tokio pat tikimo šiu laikų mūsų karių dėl nepriklausomybės istorija. Tuo labiau, kad visos kultūringos valstybės renkasi vienas tautos palikimus, ypač kariuomenės gyvenimo, jos karių, kurie atvaizduoja pačios tautos, jos kultūros siekius.

Standžiai mes galime pasigirti sulaukę keletos trumpų kariuomenės pulkų gyvenimo aprašymų. Jie pasirodė gana patraukli ir įdomūs. Tačiau gyvenimo dešimties, mūsų kultūrai, čia yra praleista ne tik, nes mes dar nebavom paminėję kariuomenės nuostabią dešimtinę.

Šią padarytą klaidą reikėtų atitaisyti, kad netemdytume bendro mūsų karo istorikų tolimesnio darbo. Be to, tie trumpi aprašymėliai daugiau apima išvidinį pulkų gyvenimą ir mažai duoda platesnio išvirmio pulkų gyvenimo, surišto su visos kariuomenės gyvenimu. Taigi visi gerai suprastę karo istorijos medžiagos rinkimo svarbą ir gyvą neatideliotą tos srities darbą, turime pagaliau varomą vagą sparčiau plėsti. Galima tikėtis, kad per vienus kitus metus mes turėsime tiek mūsų kariuomenės istorijos medžiagos, kad vienas kitas mūsų istorikas drąsiai plunksnos užsimojimu pradės visų laukiamą darbą. Kaip mažytis paukštelis, nešdamas po vieną šepalėlį, sunėša didelį lizdą, taip ir mes panašiu būdu bedirbdami surinksime visa tai, kas reikalinga mūsų kariuomenei, ir po kai kurio laiko su džiaugsmu galėsime pamatyti pro sukryžiuotus du kardus veiklą antrašė: „Lietuvos nepriklausomybės kariai 1918—1920 metų“. Tikro lietuvių širdis švęs tą dieną, kada

„Mirti arba vėlavos garbę apginti. Nes jos garbė yra mūsų garbė!“
D. L. E. K. Jonušas Radvila.

Jis paims į rankas tokį brangų mūsų kovų istorijos nemirstamą turtą.

Todėl visi, kas galime, be atodairos, su didesne energija ir pasisventimu, sparčiau varykime jau pradėtą darbą. Tokiu mastu, kaip dabar tas darbas yra vedamas, vargu galės duoti susistematinuotą kovų aprašą, švenčiant penktoliktus kariuomenės gyvenimo metus.

„Darbe savo laimę matysi, — per darbą garbę ir turtus įgysi“, — taip skamba įsminciu žodžiai. Tą patį patvirtina ir pats gyvenimas. Ši mintis visiškai apima ir karo istorijos medžiagos rinkimo darbą. Taigi, užpinkimės ir dirbkime karių dėl nepriklausomybės istorijos paruošimo reikalui — ir ją greitai turėsime. Yra sakoma: „kai du stos, visados daugiau padarys, o kai trečias prisidės, tai pats darbas palengvės“. Todėl nemeskime to sunkaus darbo ant kito pečių ir nesitikėkim, kad ji galės atlikti kiti, bet patys būkime pirmieji, tada ir kiti mums padės. Ta kryptimi ir tokiose apybrėzuose varomas darbas visada turės gerų laukiamų išdavy.

Targi patys į patį prie bendro darbo, prie bendro tikslo.

Art. kpt. Šipelis.

PRAEITIS ŠEŠĖLIAI

Antroji Ažuolo apysaka: „Tegul Tavo vaikai eina vien takais dorybės“...

I.

Grazus posakis—ką ir bekalbėti, tik, deja, nevisumet jo šiandien prisilaikoma. Juk, rodos, ir tėvas už tai mums kailį pėrė, ir mokytojas mokykloje mokė, ir kunigas bažnyčioje minėjo, o žiūrėk, imsi ir... „paslysi“. Na, jei klius už tai kokiam nors nenaudėliui, iš prigimties melagiui ar šiaip bailesniam vaikėzui—suk jį devyni vėjai, bet kai doram vyrui taip atsitinka—tai, bra, menki čia poteriai!

Mat, reikia prisipažinti, kad mes dažnai „slystame“ dėl to, kad pirmą kartą iš namų atėję kareivinėn, lyg kažko drovimės, lyg, drąsesnių draugų pajuokimo vengdami, kartais gėdinamės paklausti, ko nesuprantame. Ypač didelis vargas tiems jaunuoliams, kurie nemoka rašyti arba skaityti. Žiūrėk, toks vaikinys, dėl savo drovumo, nesugebėjimo viską iškart suprasti, ima ir „pakliūva“, t. y. jam tenka be eilės padieniniuoti, po šautuvu pastovėti, ar, kartais, net daboklėn pakliūti. Tokiuose atvejuose netarpini panašių kareiviukų viršininkai turi stengtis jiems bausmių be atodairos nedalinėti, o kantriai juos iš pradžių pamokyti, išaiškinti, o svarbiausia—raginti greičiau mokytis skaityti ir rašyti. Jų sumanesni draugai turi tokių vyrų nepašiepti, jų nerangumą nepajuokti, bet priešingai—jiems geru patarimu ir darbu padėti.

Mūsų bočiai ne tik savo draugą, bet ir kiekvieną svetį savo broliu laikydavo ir, jį nelaimėi ištikus, savo turtu, net gyvybe gelbėdavo.

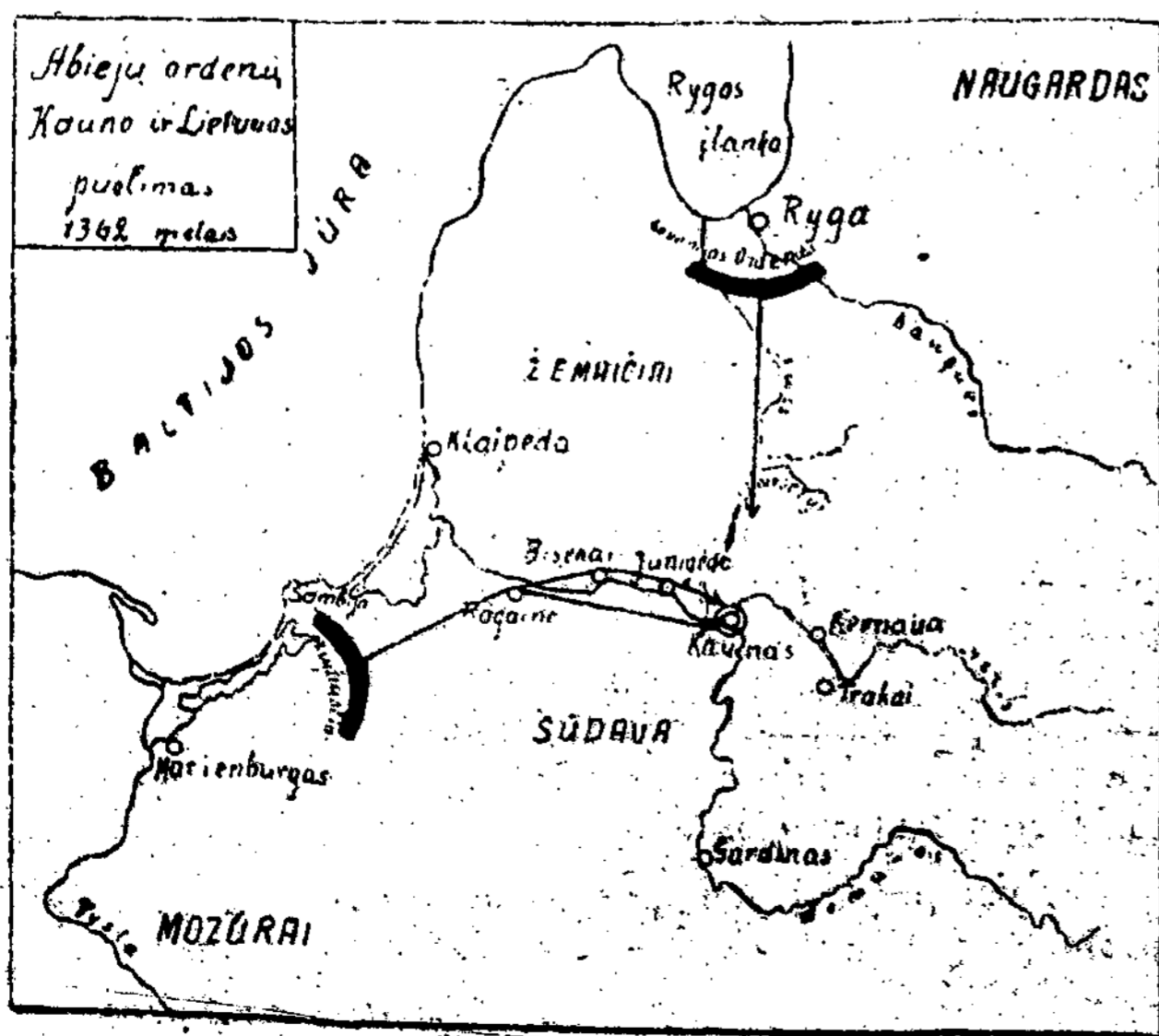
O mūsų liaudies rašytojas Vincas Kudirkas dar gražiau nupasakoja apie brolybę:

...Galingas tasai, kurs be kraujo gal skleisti
žmonijoj brolybę iš krašto į kraštą,
kurs vargdieniams duoda jų strėnas atliesti,
palengvindams sunkią gyvenimo našą...

II.

Taigi apie tokios brolybės mūsų bočių tarpe pavyzdį šiandien ir paskaitysime.

Riterių mistras, Adolfo pasiryžimo dėka išleides iš Marienburgo kalėjimo Didįjį Lietuvos Kunigaikštį Kęstutį, nutarė už tai žiauriai lietuviams atkeršyti. Tam tikslui jis

sumanė išgriauti jų stipriausią tvirtovę—Kauną, kuri, stovėdama toje pat vietoje, kur šiandien yra mūsų laikinoji sostinė, trukdė kryžieviams plaukti Nemunu ar Nerimi toliau ir grobti mūsų kraštą. Tačiau nepasitikėdamas savo mis jėgomis, jis kvietė talkon antrą mūsų priešą, Livonijos mistrą, tokį pat nieksą. Tasai Livonijos mistras laikėsi su savo plėšikais, kalavijininkais vadinamais, dabartnėje Latvijoje. Kalavijininkai buvo tos pat padermės ir taip pat lygiai ginkluoti, kaip ir Rytprūsių riteriai, tik nešiojo ant savo plosčių vietoje kryžiaus ženklą—kalavijo ženklą.

Puolimo sumanymas buvo labai paprastas. Livoniečiai įsiveržia į Lietuvą iš žemių, pagal Mušos upę, pasiekia iš pradžių Panevėžį, o paskui dabartinius Kėdainius ir čia, kiek įmanydami, kraštą plėšia. Kai Kęstutis su savo kariuomene iš Trakų nužygiuos prieš juos, tai kryžieviai, Nemuno besilaikydami, atsargiai prisiliaus prie Kauno ir jį išgnaus: mat, jam tuomet nieks negalės padėti. Kaip buvo sugalvoję, taip ir vykdė, tik nenumatė, nelabieji kryžieviai, pasiekę ir neįvertino senovės lietuvių išvermingumo.

III.

Prabėgo metai po Kęstučio išsprukimo iš Marienburgo. Kauno pilies valdovas kunigaikštis Vaidotas tik ką grįžo iš Trakų, kur buvo savo tėvo, Didžiojo Kunigaikščio, perspėtas, kad šią vasarą galima laukti kryžievių žygio, o kadangi žinia pranašauja dar ir Livonijos ordono puolimą, tai Vaidotas turi žūt būt pasistengti sulaukyti kryžievius ties Kaunu, kad Kęstučiui su kariuomene išėjus į Aukštaičius, jie neužimtų Trakų.

Didžiai susirūpinęs Vaidotas nulipo pilies kieme nuo arklio, čia pat paleido savo palydovus ir skubiai įbėgo į svetamę. Ten jaunasai kunigaikštis nusiėmė sarvus, isakė tarnams paduoti užkandžio, stipraus žemaitiško alučio ir pakviesti savo ištikimiausią draugą ir patarėją karzygį Budutį.

Keliems akimirksniams pralinkus įėjo svetainėn aukšto ūgio ir stiprų raumenų žilas Budutis. Įėjęs dievų vardu savo valdovą—auklėtinį pasveikino ir lyg neramumo šešėlis pralinko jo veide—iš karto suprato savo vado rūpestį. Kunigaikščio isakytas nusiėmė šalną, atsegė kalaviją ir atsisėdo užkandžiautį. Čia kunigaikštis jam visą reikalą ir išpasakojo.

Truputį pagalvojęs Budutis atsakė:

„Nėr kas daro, viespatie, reikia tuojau siųsti pasiuntinius Nemunu—žemiau ir perspėti Junigėdos kunigą, kad tie šunes mus staiga neužkluptų. Toliau ties Nemuno vingiu—saloje pastatyti gerą vyrų pulkeli, kad saugotų kelią į Gardiną, o Neries tekme ir kelią į Trakus saugos pilies igula.“

— Gerai tu sakai, Buduti! Tik neužmiršk perspėti rinktinis, ką Sūdavos pusėje stovi, kad gaisrais pažymėtųjų budelių artėjimą. Vyrams saloje paskirk vadovauti karzygį Niaurą, o bokšto sargybai isakyk budniai sekti vakarų kryptį.

— Klausau, valdove! Bet ar neliepsi dar issiusti abiem Nemuno pusėm nors po joją žemyn?—pratarė keldmasis nuo suolo ir imdamas sarvuote Budutis.

— Vykdyk, Buduti, ir perspėk apie gresiantį pavojų pilies kaimą. Lai stiepa turtą ir renkasi čion. Pagaliau lai visagalis Perkūnas ir deive Laimė seka visus tavo žygius.

IV.

O, ne veltū taip rūpinosi Kauno pilies karzygiai! Netrukus iš Trakų pranešo, kad didysis jau eina Panevėžio linku, o Junigėdos ir Sūdavos pusėje gaisrai pažymėjo, kad kryžievių pulkai jau artinasi.

Sujudo, sukruoto Kauno tvirtovės aplinkuma. Vyrai rinkosi pilies kieman, o jų šeimos skubinosi su vaikais ir turtu Trakų - Kernavės link. Pagaliau parvyko jos, Sūdavos ir Nerios tiltai buvo sunaikinti, o raudona vakarų švaidė vis artėjo: tai degė sūdaviečių ir žemaičių kaimai...

Joninių išvakarėse pilies valdovas su Budučiu ir žiniu matė iš bokšto, kai pirmos kryžievių rinktinės prisiartinio strielos atstumu nuo Nerios įtakos Nemunan. Naktį vokiečių stovykloje sužibo ugnys ir valčių sargyba aiškiai išgirdo nepaprastą triukšmą: atvyko, mat, patsai velnio vaikas, žiaurusai mistras.

„Ryt prasidės kova“ — kalbėjo pilies gynėjai, skubindami baigti pilies įtvirtinimus.

„Saulei užtekėjus — atnašausime Kovui“ — tarėsi žiniai...

Ir tikrai. Aukščiau Kauno pilies, ties Nerimi, ir žemiau salos, ties Nemunu, vokiečiai pradėjo keltis šitapus upių. Tiesa, Niauros rinktinė ir patsai Budutis su kai kuriais pilies vyrais bent keletą dienų jiems trukdė, tačiau paaiškėjus, kad jie nemano toliau eiti, kol pilies nepaimsią, ir pajutus, kad abi rinktinė neišlaikys, buvo nutarta štai kaip padaryti. Niaura su savo vyrais pasislėps Kauno rytų miškuose, saugos Trakų link kelią ir stengsis vokiečiams trukdyti Panerio ir Strevės gyventojus plėsti. Be to, pranešinės apie visa, kas dedasi Trakų link. Budutis su keliais tvirtesniais kariais grįžta tvirtovėn. Sutarta — atlikta. Vieną gražią naktį abu vadu išvyko savo keliais, o rytą riteriai apsupo pilį...

Ilgai daužė jie pilies sienas milžiniškais taranais¹⁾, ilgai svaidė į jas iš rymiškų katapultų²⁾ didžiuliais akmenų gabalais, daug kartų kopėčiomis bandė užkopti ant pilies sienų, bet atkaklus gynėjų pasipriešinimas vis jiems trukdė Kauną paimti. Lietuviai vertė ant riterių galvų taip pat akmenis, sunkius balkius, verdantį degutą, liepsnojančius nedėgulus, o kartais, naktimis, iš pilies išsprukę, gerokai juos aptašydavo kalavijais ir ietimis.

Po dviejų vasaros mėnesių, grieždamas dantis, mistras nusprendė padaryti lemiantį puolimą, nes pasklido gandai, kad Kęstutis, apsidirbęs su kalavijininkais, skubina Vaidotui pagalbą. Pilies gynėjai tą jautė ir nors maisto jau stigo, daug vyrų žuvo, o pilies apacioje vaitojo sužeistieji — jų atkaklumas nesumažėjo.

Parinkęs vieną vėlybos vasaros dieną pats mistras pradėjo vadovauti pilies puolimui. Kaip amaras gulė vokiečiai ant jos sienų ir, po baisių nuostolių, pralaužė, pagaliau, pietų vartus. Jų minios, it vanduo, skverbėsi kieman, brukosi į pilies apacią, baigdamos kapoti sužeistuosius ir žudydamos atkakliai besipriešinančius gyvuosius.

Pagaliam, tolimame kiemo užkampyje pasiliko tik Vaidotas su Budučiu ir keliais kariais. Juos iš visų pusių apspito įsiutę kryživiai. Nežymi gynėjų saujelė jau mažėjo, Budučio kalavijas, vokiečių makuoles bekapodamas, lūžo, ir jis rengėsi jau griežtis gulincio ant žemės brūklio³⁾.

Tik staiga, čia pat atsidūręs, milžiniškas riteris pakėlė dvirankį kalaviją, taikydamas suduoti mirtiną smūgį kunigaikščiui Vaidotui, kuris tuo metu kaip tik grūmėsi su kitu vokiečiu.

Budutis jautė, kad kol jis brūklį pakels, Vaidotas kris..

Vienu akimirksniu seno kario sieloje atbudo brolybės jausmas ir, būdamas beginklis, jis staiga pridengė savo placiais pečiais kunigaikščio kūną...

Visas kalavijo smūgis teko jam..

Apsidirbęs su vokiečiu kunigaikštis staiga pajuto didelį sutrenkimą, atsisuko... ir jo glėbyje atsidūrė jau be žado Budutis.

¹⁾ Sanovinis pabūklas, kuriuo pramušdavo pilies sienas.

²⁾ Romos laikų pabūklas, kuriuo svaidydavo didelius akmenų gabalus.

³⁾ Randeta, su drutu galu būdė. lazda.

D. L. K. Kęstutis.

Karžygio kraujas užpylė kunigaikščiui rankas, pusiau sutriuškinta jo galva persviro ant jo krūtinės, o gestancios Budučio akys tarytum sakė: „Brolybės dorybę aš nepamiršau — pasimelsk dievams už mane“...

V.

Mažai kas liko ir bepasakoti... Žuvus Budučiu — neliko gyvo nė vieno, o kunigaikštį vokiečiai suspėjo surišti ir paskubomis išsivežti, nes Kęstutis pulkai iš tikrųjų jau artinosi.

Kai Kauno pilies griuvėsiai jau baigė rusėti, pirmas jų pasiekė Niaura, o skubančius kraustyti iš Lietuvos riterius, Kęstutis sugavo jau toli už Junigėdos — ties pačiais Bisėnais. Gerokai jiems teko nuo Lietuvos liūto! Daug jų galvų ten knito, daug jų nagų draskė Žemaičių žemę...

Vėliau jie Vaidotą Kęstučiui grąžino...

Budučio kūnas pilies griuvėsiuose buvo surastas, o vienas šių kautynių liudininkas, sunkiai sužeistas ir kažkokiu stebuklu išlikęs gyvas karys, papasakojo Niaurai apie šį įvykį.

Kada pašarvoto Budučio kūną rengėsi, bočių įpročiu, deginti, vyresnysis žinys paskutinį kartą užtraukė jam seną lietuvišką raudą apie lietuvių brolybę...

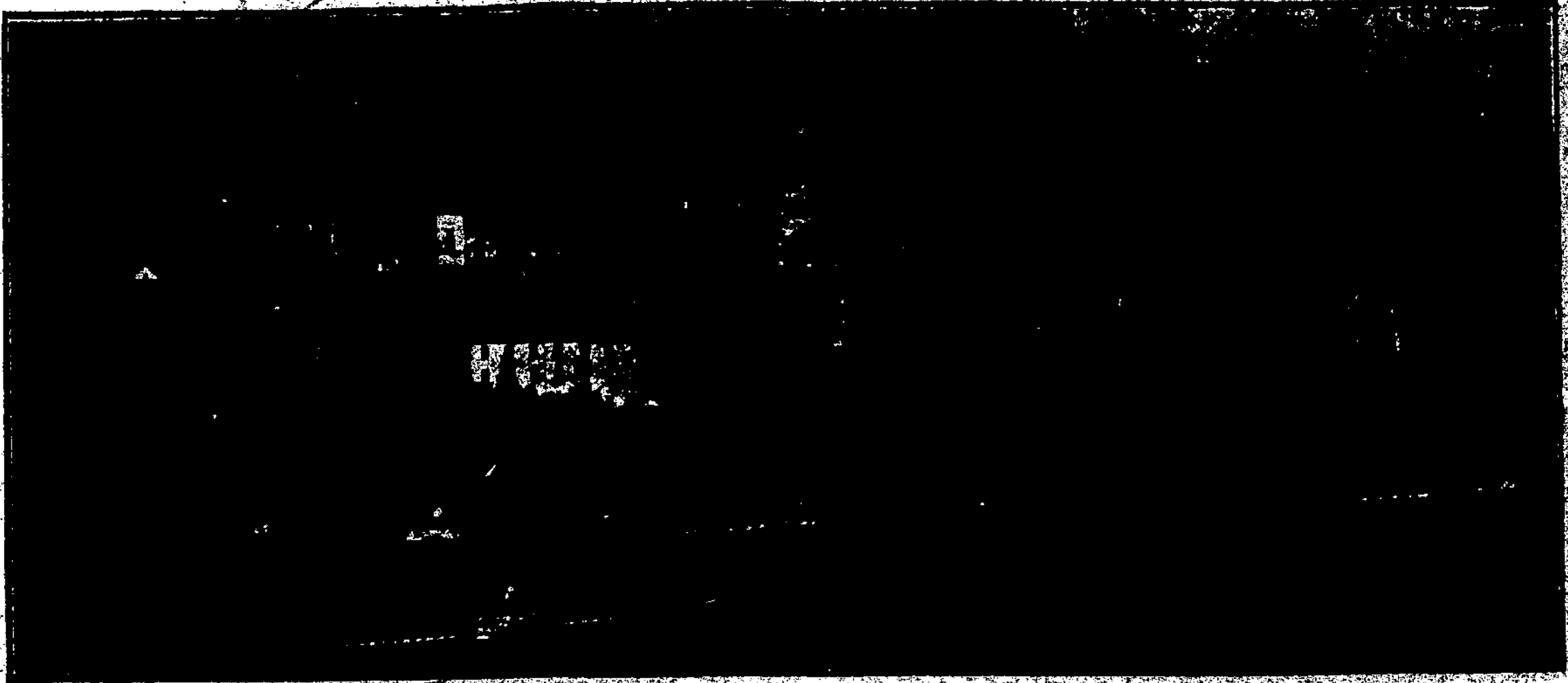
Praejo vėl metai. Isgriautą Kauną lietuviai pakeitė Naujuoju Kaunu, o jo valdovas, Vaidotas, niekuomet negalėjo Budučio užmiršti...

Beveik šeši šimtmečiai nuo šių įvykių praslinko...

Budučio, Vaidoto ir Kęstutis jau nėra, bet jų krauju apšlakstyta brolybė vis dėlto liko ir turi gyventi Lietuvoje per amžių amžius...

Taip užbaigė Ažuolas antrą iš „Praeitės gesėlių“ apysaką.

S. Zaskevičius.

Kauno miestas dabar. Valdas ir Nemuno prieplaukas

Kareivinių papuošalai.

Kiekvienos kariuomenės dalies kareivinės, manau, yra papuoštos tautiskų spalvų ženklais, paveikalais ir kariuomenės dalių gyvenimo ir kitokiais. Kai kunose kariuomenės dalių kareivinėse teko matyti ismargintas sienas įvairiais posakiais — aforizmais. Kad šių aforizmų nauda yra didelė, manau, kiekvienas mūsų supranta. Kur tik karys žingsnį žengia, visur jam puola į akis kilnūs obalsiai. Primena jam kaipo kario ir piliečio pareigas. Jis kasdien tą visa mato ir tarnybos metu kariuomenėje, taip į galvą jam viskas įsmeks, kad jis ilgus ilgus metus neužmirš. Atsimins tuos trumpus posakius žodis į žodį ir savo jauniesiems juos galės pasakyti. O kas svarbiausia reikalinga mūsų auganciai kartai? Reikalingas tautiskas susipratimas, Tėvynės meilė, kario narsumas ir drąsumas. Už tai, manau, kad kur yra kokio nors aforizmai, nereikėtų jų paslėpus laikyti. Gerai būtų visus šitus posakius spausdinti mūsų karių laikraštyje „Karys“. Vienoj dalyj vienokių atsisiras, kitoj kitokių, ir štai jau susirenka didelė krūva.

Cia ir noriu keletą tokių aforizmų suteikti iš vienos dalies 4 p. L. K. Mindaugo pulko kpt. Bronėvicius, būdamas mokomos kuopos vadu, padedant vyr. leit. Spokėvičiui (dabar aviacijoj), papuošė šiais aforizmais savo kareivines, kurių dalį čia patieksiu.

Pavyzd, prie įėjimo į kareivines: 1) „Prašome aplankyti, svetys laimel!“ Prie išėjimo: 2) „Nori išeit — pasiprašyk, grįžai — pasisakyk (tik kariams). 3) Kautynių

audroje prisimink priešai! 4) Su Dievu už Tėvynę ant priešų, Valio! 5) Tėvynė tau pasakys, kas daryti, Dievas padės veikti. 6) Kautynių išlygos dvi: nugalėk priešą ar brangia kaina mirk. 7) Nera padėtis, ir kunos nebūtu garbingos išeities. 8) Virsuinko matyk savo tėvą, vyresniame — vyresnį brolių, lygime tau — sau lygų brolių. 9) Priešą nugalėk tas, kas nugalė pats save. 10) Jeigu patave trumpas durtuvas, prieš akis pū pū priešą. 11) Patekę į kautynes, likat jose iki galo, pagalba gausi, bet pamainos nieku met. 12) Jei virsuinkas tyli, tai apytovos įsako, įkainuok jas ir veik. 13) Vienybėje — galybė: priešas musamas ne iskestais pirštais, bet kumštėmis. 14) Mokek savyje suvaldyti būmę — būti Mindaugo karys drąsuolis. 15) Geriausias būdas gynybos — pacyiam pulti priešą. 16) Ne klausyk kiek priešą, bet klausyk kur jis. 17) Kautynėse: kulkosvaidis, šutuvas, granata ir durtuvas verti tiek, kiek tu pats. 18) Prakaitas darbe — stuveliu pakeičia kraują. 19) Pulk pirmyn, nors priešai ir kauna. 20) Geroj dalyj nėra nei sparno, nei užpakalio, bet visur frontas ir kur priešas.

Iš šių posakių matyti, kad čia yra trumpai suglausta taktika, kareivio pareigos kautynėse ir vidiniame gyvenime. Karys tą visa mąstydamas, kiekviename savo žingsny geriau atsimins savo pareigas, negu šita dešyti kelias valandas.

Aidas.

Tarp dviejų bokštų.

Lietuvis,
Kaip Prometėjus,
Tiek skausmo metų
Šiaudinėj lašnoj iškentėjęs
Lig paskutinio pasiryžęs kraujo lašo
Iš užiančių kovos verpetų
Tėvynėj šiaudie laisvės liepsną nešal
Jis trokšta!
Kad šuoliu skrisdamas Tėvynės Vyttis
Nuo bokšto ligi bokšto
Gafėtų sau laisvai žvaistyttis
Ir skelbtį šaltai laimės rytą!
Nuo bokšto ligi bokšto!
Nuo to, kuriam Baltijos bangos

Ties Klaipėda senovės godom žvanga,
Kur saugo Nemuno klimes laivai —
Lig to, kurs Gedimino kalne lūdi,
Bet praeitės dvasta vis gyvas, budi
Ir laukia veltavos savai
Pasaulis mūni mus,
Pasaulis mūni varda Lietuvos,
Nes gi Lietuvis
Kaip Prometėjus
Tiek skurdo metų
Šiaudinėj lašnoj iškentėjęs,
Lig paskutinio pasiryžęs kraujo lašo
Iš užiančių kovos verpetų
Tėvynėj laisvės liepsną nešal. A. Dubys

Fizinis kario parengimas.

Kalbant apie karių fizinio lavinimo klausimą, reikia neužmiršti, kad išplėtojimas kario fizinių jėgų yra reikalingas — iš vienos pusės jo parengimas karui ir iš kitos pusės fizinis lavinimas yra reikalingas gražiam išplėtojimui žmogaus kūno ir dvasios jėgų.

Todėl turint galvoti tas dvi kryptis, visų fizinių pratimų rūšys, įeinančios fizinio karių lavinimo programon, yra dalinamos į dvi pagrindines grupes arba du skyrius. Pirmoji grupė teina tas fizines mankštas, kurios turi teigiamą pusį praktiskame kario gyvenime, o kita grupė apima tas mankštų rūšis, kurių reikšmė kariškame gyvenime nors yra mažesnė, bet jų praktikuojimas yra būtinas, kaip turinčių reikšmės dvasiniam žmogaus gyvenime.

Pasirenkant kariuomenėje minėtas mankštas, be abejonų turi vyrauti pirmoji grupė ir čia turi būti pasirenkami tie sporto užsiėmimai, kurie kaip tik ir fiktų pirmosios grupės reikalavimams. Bet taip pat būtų nepadoru neigti antrosios grupės tikslą ir todėl turi būti skirta taip pat nemaža laiko gimnastikos lavinimams.

Apsistosim ties atskiromis sporto šakomis.

Pats svarbiausi lavinimai kariuomenėje yra šaudymas ir fechtavimas.

Šaudymo sportas reikalauja ypatingo dėmesio. Šaudymo sportas kariuomenėje turi būti kuo aukščiausiai pastatytas. Kiekvienas karys turi palaikyti į kiekvieną taikinį iš įvairių padėčių ir apystovų. Šaudymo sportas turi būti įvairiais būdais gerinamas ir plečiamas, rengiant šaudymo rungtynes įvairiomis distancijomis. Šios rungtynės turi ne tik mokyti karius, bet ir sudominti juos, duodant jiems teisingą supratimą apie šaudybą. Pas mus, kariuomenėje, šaudymo sportas dar nėra labai prigijęs ir išsiplatinęs, o apie visuomenę tai negali būti ir kalbos, kad ji turėtų bent kokį supratimą kaip yra svarbu kiekvienam gyventojui vartoti ginklą. Tai dalyką senai suprato kitos valstybės, pav. Lenkija, Rusija ir kt. Ten yra daugybė įvairių puslaukariškų organizacijų, kurios paruošia visus gyventojus (neišskiriant nei moterų, nei vaikų) būsimajam karui. Reikia tikėtis, kad ir pas mus į tai bus atkreiptas tinkamas dėmesys.

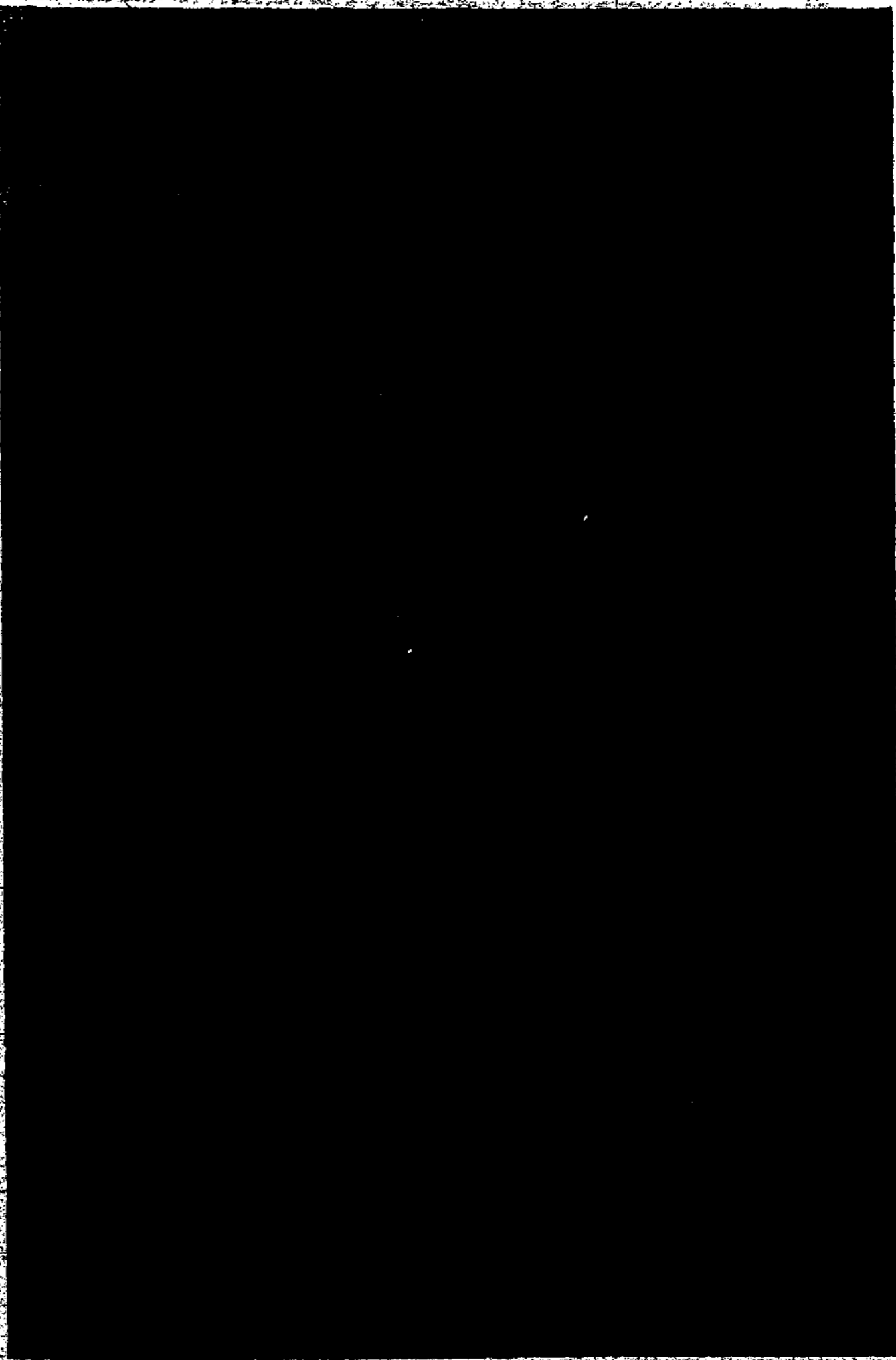
Fechtavimas, svarbiausia, su šautuvais ir espadronais turi eiti lygiagrečiai su šaudybos sportu. Ši šaka turi praktiskąjį pritaikymą kovos veiksmuose, ypatingai galvijų ir partizanų veiksmuose. Be to, fechtavimas išlavina kūno minkštumą, padaro jį nenuilstamą, paruošia raumenis greitai valią pildyti, įpratina akis ir mintis akimirksny suprasti aplinkybes. Be kūno ir proto gimnastikos, fechtavimas kelia ir sielos savybes: žaidimas fechtotojų vyriskumą, narsumą, didžiavasiškumą ir tikrąjį riterišką taurumą. Fechojimo nemėgsta ūkiai nepalėgėliai ir bailiai, nes fechtavimas reikalingas kaip tik tų savybių, kurių jie neturi. Bailiams ypatingai rekomenduojama užsiimti fechtavimu, nes jis gado nuo bailumo.

Be šaudymo ir fechtavimo, kita lengvoji atletika tokia tinka atletinis lavinimas ir žygių pilnoje šarvuotėje ilgose distancijoms. Atletinis veiksmingumas yra prieštingas bėgimui, nes vaikščioti abi kojos ne vienai valandai, kaip bėgti, padeda nuo žemės, jos turi būti visą laiką ištemptos atgal, ir be to, būtina reikia stoti ant kojų. Bėgimas gi yra momentas, kada abi kojos vienu metu pakeliamos, be to paruošiamas sustorėja. Užsiimant šia sporto šaka, kariai pripranta prie išvėrimo ir gali atlaikyti didžius žygius.

Kai šis sporto šaka yra svarbi kiekvienam kariui, matyti iš plačiai išvystyto vaikščiojimo vokiečių ka-

riuomenėje. Jie per didįjį karą atlikdavo žygius po 80 km. Sporto šventėse per žygi dauguma vokiečių karių praeidavo 100 km. distanciją greičiau negu per 16 val.

Būtinias yra ir bėgimas su gamtos kliūtimis (cross country) ir bėgimas ilgomis distancijomis su kliūtimis pilnoje šarvuotėje. Šios pratimų formos moko karį naudotis visais savo gabumais karo metu, nes toks bėgimas vyksta natūraliose sąlygose — per pylimus, griovius, miškus, nežiūrint žemės paviršiaus. Nenumatytos kliūtys

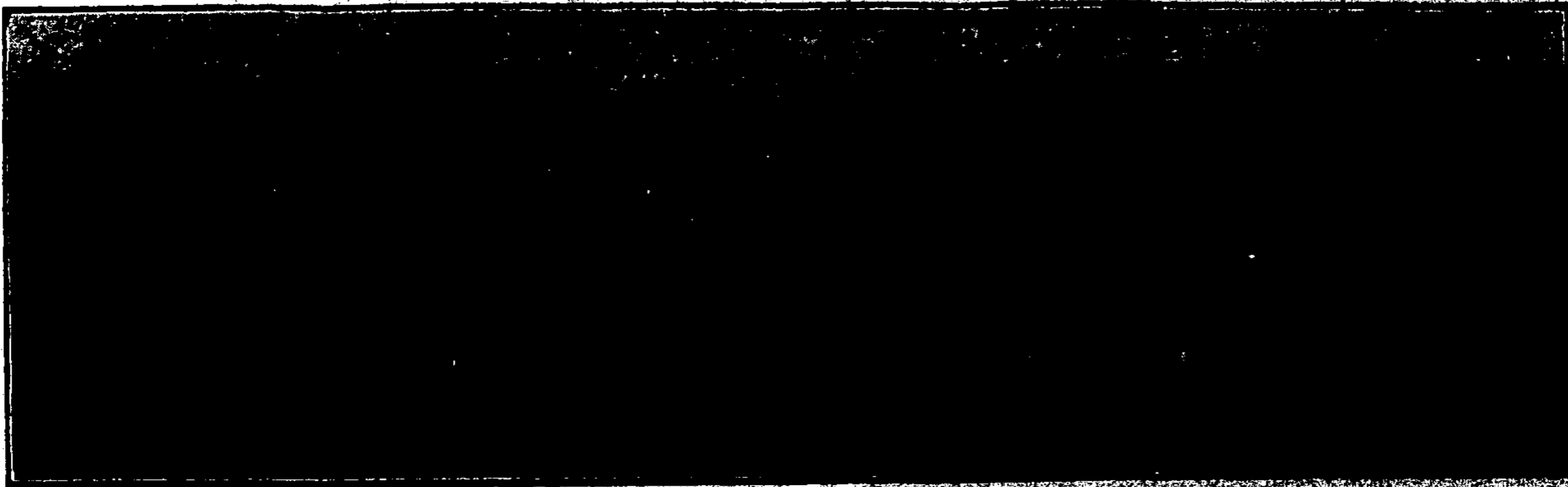

Arklio mankstinimas

(Iš „Naujo Žodžio“)

išvysto regėjimą ir priverčia greičiau galvoti; tos nenumatytos kliūtys išaukleja nujautimą, kuris išgelbsti nuo įkritimo į griovį ar duobę, ir verčia šokti per krūmus, keļmus. Ši sporto šaka nereikalauja jokių įrankių ir yra įdomi. Užsieniuose darant tokius bėgimus įsirašo tūkstančiai dalyvių. Paprastai jie rengiami pavasarį ir rudenį. Bėgimus trumpoms distancijoms ir šokimus turi taip pat rengti kariuomenėje. Šokimais tenka kiekvienam žingsny nugalėti įvairias kliūtis. Bėgimas trumpoms distancijoms, kaip ir visų kitų rūšių bėgimai, išvysto krūtinės ląstą ir kvėpavimą.

Disko, lėties ir kūlo mėtymas, skritulio stūmimas — būtinos sporto šakos, padedančios organizmą stiprinti ir išplėsti judesių lankstumą ir vikrumą. Jokia gimnastika neduoda panašių judesių smarkumo ir gražumo, tokio minkštumo, kai šios sporto šakos.

Ratlininkų mankšta.

Sunkioji atletika, imtynės ir sunkumų kilnojimas padidins raumenų jėgą. Kurios nors ypatingos reikšmės kariui jie neturi.

Boksas, priešingai, stovi lygiagrečiai su kitais svarbiais fiziniams pratimais, kurie yra būtini fiziniam kariuomenės lavinimui ir reikalauja rimtesnio dėmesio. Boksas duoda tai, ką neduoda nė vienas sporto šaka. Pirmučiausia jis išvysto du vyriškumo požymius: drasumą ir pasitikėjimą savimi. Energija ir valios stiprumas yra tolimesni požymiai, kuriuos teikia šis sportas. Pas mus dauguma boksininkų ne nežino, kad tarp lavinimosi ir muštynių yra didelis skirtumas. Daug kas sako, kad boksas yra žiaurus ir baisus sportas. Suprantama, kad dėl jų jis atrodo žiaurus, bet esu tikras, kad dėl tokių atsirad daugiau dalykų, kurie jiems atrodys taip pat žiaurus, nuo kurių, jų manymu, reikėtų nuosaliai laikytis. Kilus karui, ar daugiau duos naudos šie pastarieji, ar patvarūs boksininkai, tegul sprendžia kiekvienas, kas supranta bokso reikšmę.

Susipažinimas su dviračio sportu bendram išsilavinimui reikšmės neturi, bet priešingai, neteisingai užsimant yra net labai kenksminga. Bet kaip turys praktišką pritaikymą, reikalingas įvesti bendrus užsiėmimus.

Plaukymas turi išsiskirti iš visos grupės fizinių pratimų, kaip turintis karo dalykuose svarbių taktiškų uždavinių: a) ginkluotoms ir organizuotoms masėms tinkamai ir greit persikelti per vandens kliūtis, b) apdrausti šios masės vienetus nuo žuvimo, ištikus pavojui, skendant persikėlimų, potvynių, pontonų lūžimų metu, sprogdant ar lūžtant tiltams, laivams, gabenusiems kariuomenę; c) paruošti gerus žvalgus, partizanus, mikiškai prasmukti per vandens plotus (kliūtis) ir t. t.

Tikras karys turi būti drasus, išvermingas ir taurus. Tikras karys turi būti stiprus, dvasia ir kūnu, sveikas ir vikrus.

Visa tai duoda sportas.

Juozas Juodvalkis

Berlyno karo muziejus „Zenghaus“.

„Zenghaus“ dviejų aukštų rūmai, pilni įvairių karo pabūklų — eksponatų. Iš jų gali susipažinti su vokiečių kariuomenės gyvenimu per istisus šimtmečius.

Pirmame aukšte yra artilerijos, aviacijų (balionų, cepelinų), technikos skynai. Artilerijos skyrum tilptų mažiausia mūsų trys karo muziejai. Patrankų, minosvaidžių, bombosvaidžių, pradedant nuo seniausių laikų ir baigiant dabartimi, tiek yra daug, kad norint juos visus apžiūrėti reikėtų mažiausia poros dienų.

Pora lėktuvų pakabinta palubėj. Visur palubėse, kiemo paliepe kabo veliavos. Įvairių amžių ir įvairių kariuomenės dalių tiek daug yra veliavų, kad nieku būdu negalėtumei suskaičiuoti. Galima spėti, kad jų yra arti 500, o gal ir daugiau.

Įvairių sistemų balionų modeliai padėti stiklinėse vitrinose. Tarp jų yra modelis kario su sparnais.

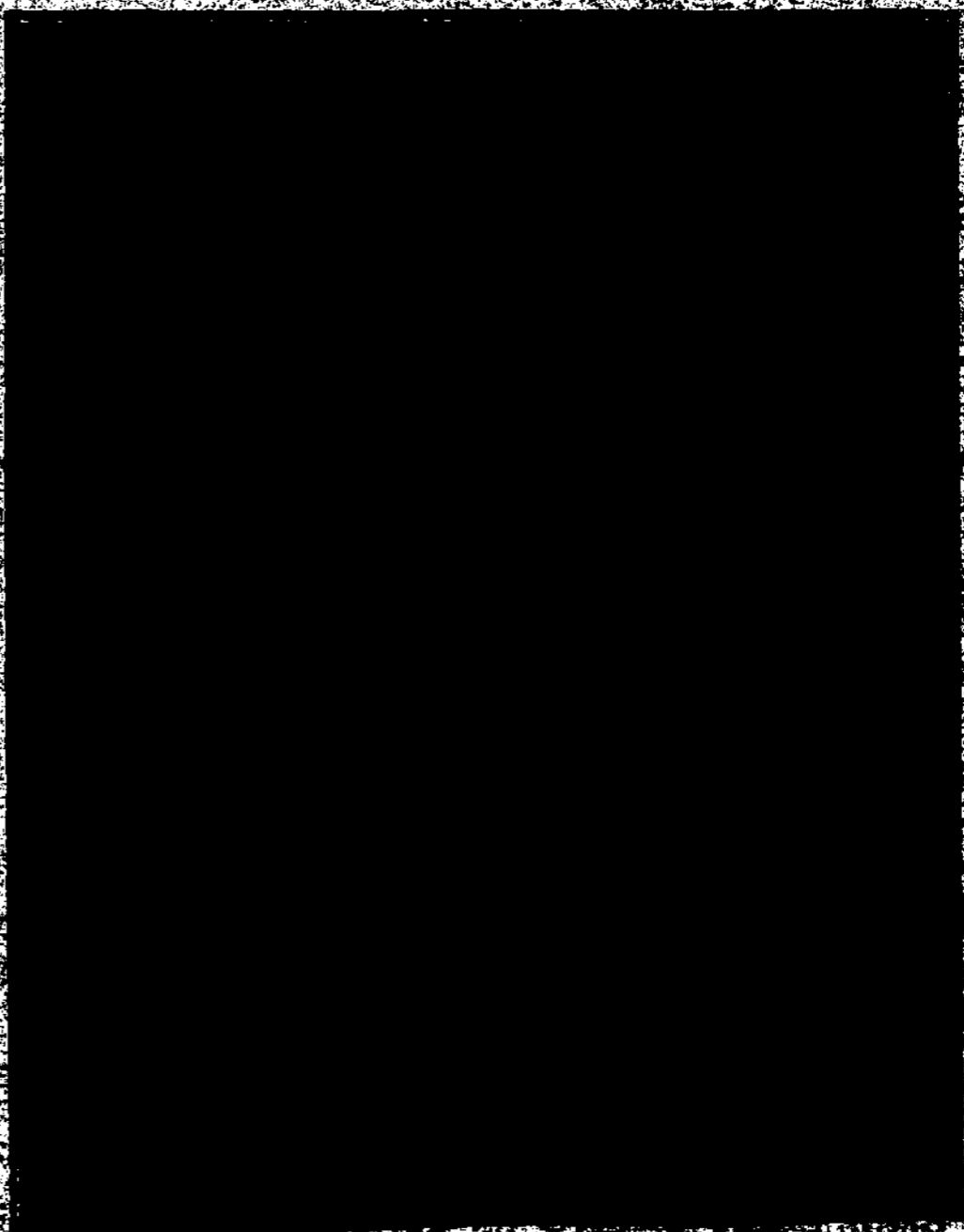
Technikos skyriuje 5 didelės „smėlio dėžės“ — reljefai: senovės vokiečių pilys, vietos, kur buvo žymiausios kautynės, apkarai ir t. t. Kautynių reljefai — ištatyta mažam mastabe kariuomenės — žmogukai, pav., 1870 m. rugsejo 18 d. kautynės vokiečių su prancūzais.

Muziejaus kiemas po stikliniu stogu, iš visų pusių apsuptas galerijomis. Vidury — marmurinė laisvės statula. Greta statulos keletas įvairaus kalibro patrankų.

Antrame aukšte, didžiausiais laiptais užlipus, sukūriau durų parasyta: „Anno MDCCCLXXX“.

Pirmutinėje galerijoje yra visų Vokietijos cėsonų, kunigaikščių ir žymesnių karo vadų didžiulės varnos ir bronzinės statulos. Jų suskaičiuoju 17. Sienuose ir lubose išmėta didžiausi paveikslai, simbolizuojanti Vokietijos laisvę ir taip pat parodanti žymesnius karo vadovybės įvykius, pa-

vyzdžių Versalės sutartis 1671 m. sausio 16 d., Kari liaucius 1701 m. sausio 18 d., Fehrbellin 1675 m. birte-

Berlyno karo muziejus „Zenghaus“ karo laisvės statula. Už jos — karo laisvės statula.

lio 18 d., Kunisches Hall 1679 m. sausio 19 d., Turin 1706 m. rugsejo 7 d., Hohenfriedberg 1745 sausio 4 d., Lenihen 1757 m. gruodžio 5 d., Torgau 1760 m. lapkričio 4 p., Breslau 1741 m. lapkričio 7 d. ir 1813 m. kovo 17 d., Leipzig 1813 m. spalio 18 d., Belle Alliance 1815 m. birželio 18 d., Düppel 1864 m. balandžio 18 d., Kozanigrad 1866 m. liepos 3 d., Gravelotte st. privat 1870 m. rugsejo 18 d. ir Sedau 1870 m. rugsejo 1 d.

Kitos galbūtose, kurios eina aplinkui kiema, sudėta įvairių laikų įvairūs medaliai, ordenai, ženklai. Jie sukrauti po stiklu į atskiras vitinas. Vitinos sukabintos palangėmis ir ant sienų. Tokių vitinų — 10. Uniformos pavyzdžiai originaliuose, ne modeliuos, sudaro 35 stiklines

vitinas. Toliau eina pastovai su durtuvais. Ypač yra įdomių senovės durtuvų, su įvairiais rasta, monogramomis parašais. Mediniai jų kotai sutrūniję, senovinėms siksoms apraizgyti. Keletas vitinų užpildyta arklių juokais, sagoms, ir pentiniais. Senovės pentinų yra gan įdomių: rankų darbų — nukalta.

Sarvuotų riterių ir arklių bus per 30. Tarp jų yra 3 japonų sarvai. Creta — turkų palapinė „zelt“ iš 1683 m. Ginklų galerija, kur sudėti įvairūs šautuvai, revolveriai, kardai, durtuvai. Ją nuodugniau išstudijuoti reikia maždaug 2 — 3 dienos. Ten tiek įdomių ir aukštos muziejinės vertės eksponatų, kad net trumpai suminėti šiame rašinėly negalima.

Akiras.

Dėl liktinių vedybų.

Liktiniai puskarininkiai, pasilikę ilgesnį laiką kariuomenėje, praleidę jaunąsias savo dieneles, dažnai turi ir šeimos gyvenimą kurti.

Seimų gyvenimas tiek civilių, tiek karių, ypač mūsų miestuose, dažnai labai apgailėtinas. Maža yra tokių seimų, kurios jungtų negestanti meilė.

Kalbininkas šio yra patsai puskarininkis (vyras), kuris dažnai pasiduoda astringiems dekoltouotų merginų viliojimams ir, nepažvelgęs į jų tikrąją vertę, susižaveję paviršutniais blizgučiais, „manieru“, tikisi turėsias istikimą gyvenimo drauge. Tikroji šeimos laimė yra sielos meilėje, o ne kūno geiduliuose. Kur nėra meilės, nėra istikimybės, nėra dorovės, ten paslėptas apsiavilimas, vargai, asaros...

Ištvirkusi moters ainėsa vyrui ne laimė, bet varga ir nesukūna šeimyniškos laimės, kurios kiekvienas vesdamasis trokšta rasti.

Puskarininkis, vesdamas mažos vertės merginą, maža to, kad savo gaibe žemina, bet šiuo paliecia ir tuos puskarininkius, kurie vedę ar mano vesti tinkamas mergaites. Nors paskutiniu laiku vyresnybe pradėjo reikalauti vedamosios istikimybės liudijimo, bet tie duoti policijos liudijimai toli gražu nepateisina nei doros, nei elgesio.

Cis vyresnybe turėtų griežčiau šiuo dalyku susidomėti ir, nežinant duotų liudijimų, neleisti tokių merginų vesti.

Be to, ir pats puskarininkis turėtų mokėti skirti blogą nuo doros ir pagaliau susiprastų: kad dėl žmonos žemos garbės, mažai bus vertinamas kitų tos dalies puskarininkių seimų, kurios dėl josios vengs su juo ir ja bendrų šeimyniškų santykių turėti.

Kas veda, turi apgalvoti, kad vedybos nėra koks nors gyvenimo niekniekis, bet rimtas ir turi būti apgalvotas žygis, kuriam turi būti tinkanti gyvenimo draugė, dėl kurios nereikėtų visą gyvenimą verkti. Juk puskarininkis šiuo laiku turi geras pragyvenimo sąlygas ir gali ne tik vienas, bet ir su šeima pakankamai pragyventi.

Todėl nėra ko abejoti, kad puskarininkiai sau žmonas gali vesti gero elgesio ir doros mergaites, o ne kokias nors palaidų geismų istvirkeles, dėl kurių po vedybų reikia bijoti, kad vyrui nesant arti, gali nudrožti savo įprastu keliu ir apgaulinėti vyrą veidmainiška istikimybe.

Puskarininkiai, kurie manote vesti, paimkite pavyzdį iš tų, kurie gyvena doroje ir meilėje ir išidėmėkit tuos, kurie visiškai nesugyvena su žmonomis arba, kad ir sugyvena, tai tik dėl to, kad negali išsiskirti ir išsiskyres jau negalės kitos vesti.

Vedęs dorą ir gerą žmoną, sukursi sau šeimynos žydinį ir laimę.

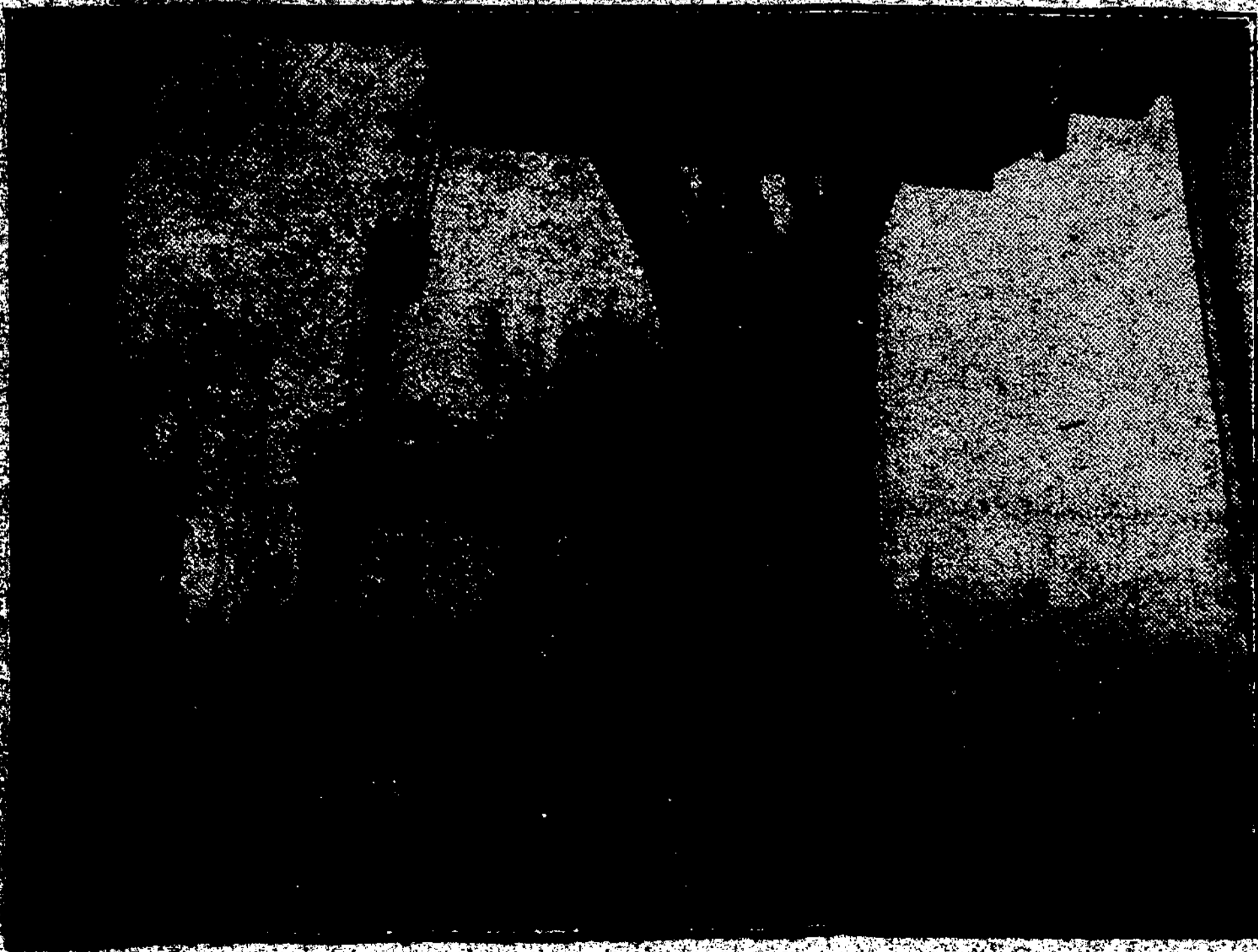
V. p. B. Jablonakis.

♦♦♦♦

Kalnųjų kraštuose susisiekimas yra labai sunkus. Ten nemutielt panašų mūsų kraštui kelią, pientą ar geležinkelį. Nuo vieno kalno iki kito aplink nuvažiuoti yra labai toli arba ir visai negalima. Tūnelius iškasti taip pat ne visur patogiu. Bet šių dienų technika išėsti visur suranda. Pradėjo dirbti kabančius geležinkelius. Be to, tokius kabančius geležinkelius bando dirbti ir dideliuose miestuose, kur judėjimas nebetelpa gatvėse.

Viena tokių geležinkelių matome šiame vaizdelyje.

♦♦♦♦

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Pranešimas Karininkų Ramovėj. Gruodžio m. 12 d. Lugano m. (Sveicarijoje) Tautų Sąjungos taryba pradėjo tartis Lietuvos—Lenkijos ginčo reikalais. Į šį posėdį mūsų ministeris pirmininkas ir einantis krašto apsaugos ministerio pareigas prof. Voldemaras išvyko iš Kauno gruodžio mėn. 9 d.

Prieš išvykdamas, gruodžio mėn. 8 d. vakare, ministeris Karininkų Ramovėj laikė pranešimą apie mūsų santykius su lenkais ir ką gali duoti Lugano posėdis.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas. Pulke prie puskarininkų klubo susitvėrė dramos sekeijos kuopelė, kuri mano dažniau palinksminti pulką vaidinimais. Iš vyrų turime net rimtų jėgų (ilgą laiką studijavusių vaidybos studijoje).

Vyturys.

ŠARVUOCIŲ RINKTINĖ. KURSAI. Rinktinės vadui leidus, tankų kuopos vado pastangomis, tankų kuopoje buvo suruošti sodininkystės, daržininkystės ir bitininkystės kursai. Lektoriais buvo Aukštesniosios Sodininkystės Daržininkystės Mokyklos paskutiniosios laidos mokiniai.

Sie kursai daugiausia buvo taikomi tiems kareiviams, kurie išvyko atsargon, kad jie turėdami taip daug kariškų žinių, galėtų parsivežti į savo kaimelį ir jų gyvenimui reikalingų žinių, kad jie galėtų tinkamiausiai savo ūkius tvarkyti. Mūsų viršininkai ir vyriausybė to nepavydi, nesigaili nei savo trūso, nei lešų, tik mokykimės, turėkim gerą norą, visuomet viršininkai mums padės ir neliksime savo tikslo nepasiekę.

Kursuose dėstomų dalykų visi klausė atidžiai, sekė ir domėjosi: gerai įvertino jų naudą savo ateičiai. Kursus lankė, be tankų kuopos kareivių, ir šarvuotos auto kuopos mokomo būrio kareiviai, kurie ėjo mokomo būrio kursą tankų kuopoje.

Kursus baigus, kareiviai buvo egzaminuojami. Per egzaminus buvo matyt, kad ir trumpu laiku, bet vis dėlto žinių gerokai įgyta. Egzaminus išlaikė visi: su pažymėjimu „labai gerai“ — 10 žmonių, „gerai“ — 17, ir „patenkinamai“ — 7. Kai dėl pačių kursų, tai reikia pasakyti, kad jie mūsų gyvenime labai naudingi ir jie tankų kuopoje jau antri iš eilės.

Vakarelis. Š. metų spalio mėn. 28 d. tankų kuopoje buvo suruoštas vakarelis, žinoma, ne vien tik šokių, o buvo suvaidintos dvi komedijos „Vagis ir moteriškė“ ir „Statinė raudono vyno“. Svečių buvo prisirinkę nemaža, tvarka buvo palaikoma gera. Artistai savo roles atliko labai gerai. Komedijos davė gaudaus juoko. Šiame vakarėlyje linksminosi ir tie mūsų vyrukai, kurie jau ryt, t. y. 29 d., palieka kareivines ir išvažinėja po visus Lietuvos kampelius. Šis vakarelis kaip tik ir buvo vykstantiems atsargon, kad jie galėtų paskutinį kartą savo draugų tarpe pasilinksminoti ir su jais atsisveikinti.

Vakariniai kursai. Nuo š. metų spalio mėn. 18 dienos tankų kuopoje, kuopos vado pastangomis, yra įsteigti liktiniamis puskarininkiams vakariniai kursai tikslu praėiti iki pavasario dvie-

jų klasių gimnazijos kursą. Pamokos dėsto kuopos karininkai.

Visi puskarininkiai, kurie to kurso dar nebaigė ir dėl visokių aplinkybių mokyklos lankyti negali, yra labai patenkinti įsteigtais kursais. Ir tuo, kad be jokio atlyginimo turės progą baigti dviejų klasių kursą. Todėl su dideliu pasiryžimu klauso pamokų ir rūpinasi uždaviniais, žinodami, kad didelis žingsnis bus padarytas tolyn.

Vyr. pusk. Peteraitis.

Aviacijos puskarininkų vakaras — koncertas.

Gruodžio 1 d. puskarininkiai surengė savo ramovėjų šeimynišką vakarą — koncertą.

Koncerto programą atliko Valstybės Operos dainininkas p. Oleka, smuikininkas p. Leškevičius, pianistas p. Hofmekleris ir dramos artistė p-lė Ona Rymaitė. Jaun. pusk. Burdulis deklamavo eilėraštį „Vilnius“ ir dainavo aviacijos pusk. choras. Dainos ir deklamacijos nepaprastai puikiai pasisekė. Artistai susilaukė gausių katučių, o panelė Rymaitė net gražų gyvų gėlių buketą.

Kelio akmenėlis.

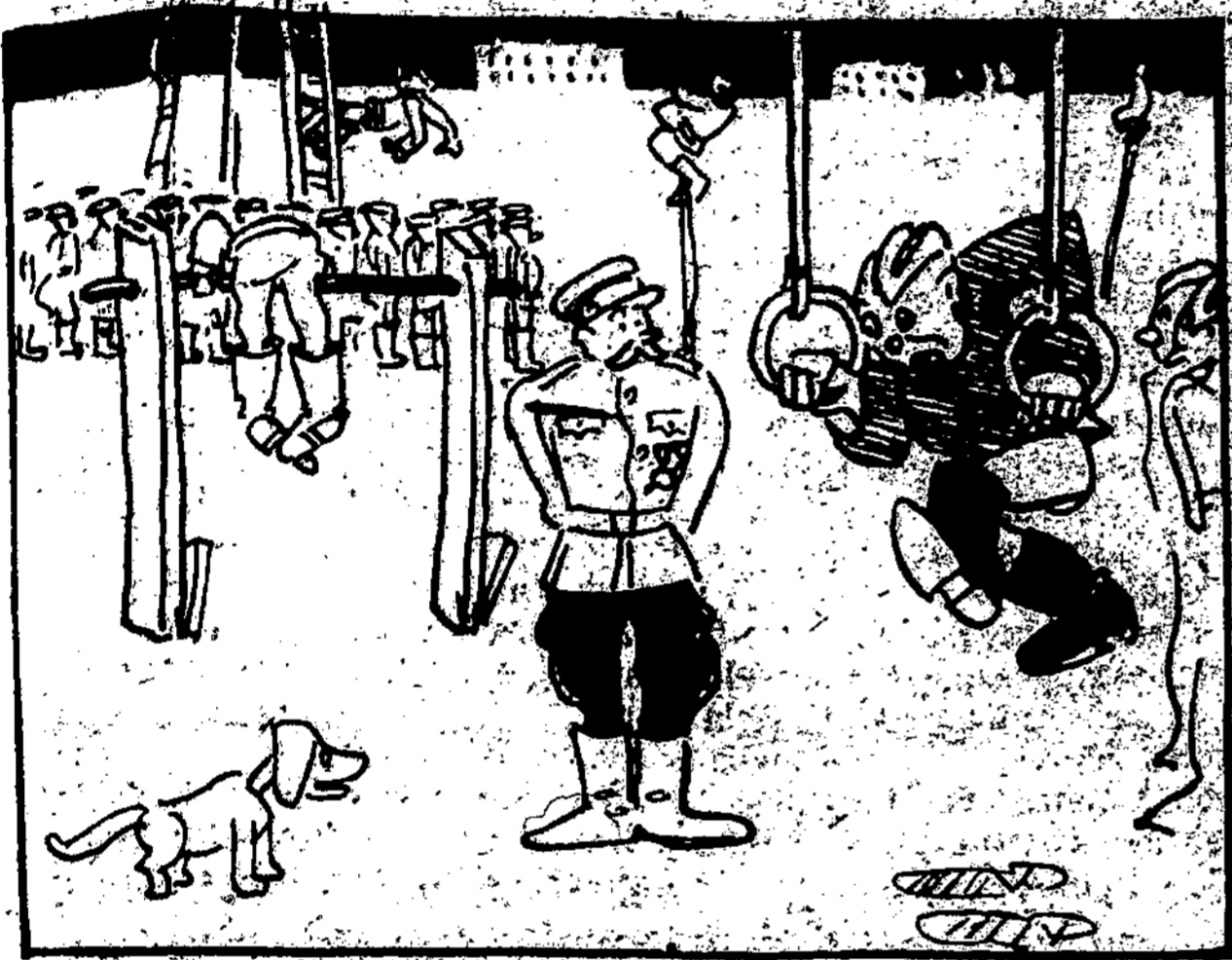
Geležinkelių kuopa. Taupomoji - skolinamoji kasa. Š. m. rugsėjo mėn. 19 d. 16 val. karių klube įvyko kuopos liktinių puskarininkų ir civilinių tarnautojų kareivių vietose susirinkimas, pirmininkaujant vyr. ltn. Mūrui, įsteigimui taupomosios skolinamosios kasos. Pirmininku kuopos vado paskirtas vyr. ltn. Moras ir nariais, dauguma balsų, išrinkti vyr. pusk. Kairys, sanitarijos viršila Vilius, kandidatais laisvai samdomas Cerniauskas ir viršila Malisauskas. Kasa pradėjo veikti nuo š. m. rugsėjo mėn. 1 dienos. Kasa turi iš viso apie 30 narių, kartu su civiliniais tarnautojais. Apskritai, kasos įsteigimu labai patenkinti visi liktiniai. Kai kurie liktiniai deda laisvus indėlius, norėdami padaryti lygų išskaitavimą pav. privalomo indėlio reikalinga 8 arba 6 litai, o prašo, kad būtų išskaitoma po 10 litų kas mėnesį.

Tik tiek bloga, kad kuopa mažai teturėjo ekonominių sumų

Sunki pradžia... oi, toji pradžia!

Kad jas kur šimtas... tas ripkas ir kitus galus!

Op... kokia ilga, biaurybė!

Utu-tu-tu kaip šalta, pašutusi! *A. Smet*

Vi-vi-vi-viškas tvarkoje, šitai... *A. Smet*

LIETUVOJE.

Lietuvos Banko įkurtuvės. Jau baigta graži Lietuvos rūmų statyba ir gruodžio m. 8 d. įvyko iškilmingos įkurtuvės. Įkurtuvėse dalyvavo p. Prezidentė, ministras ir daug kitų aukštųjų svečių. Po pašventinimo apeigų, ministras pirmininkas prof. Voldemaras savo kalboje priminė, kad šie rūmai yra laikinojo sostinės pastatyti. Jie yra pavyzdys ką Lietuviai sugeba pastatyti. Jei gražiai ir gerai galima pastatyti laikinojo sostinę, tai dar gražesni dar turime pastatyti būsimą mūsų tikrojo sostinę — Vilnių, kai mes ten nuostime.

Naujosios rūmose bus sudėti mūsų pinigai ir banko įstaigos. Rūmai pastatyti užsienio pavyzdžiu.

Savanorių laisvųjų įstatymas, kurį pernai patiekė Ministr. Kabinetai, L. K. Savanorių Sąjungos centro valdyba savo plenumo posėdy gruodžio m. 8 d. iš naujo peržiūrėjo, pataisė ir vėl patieks Ministrų Kabinetai peržiūrėti ir priimti.

Naujas Latvijos atstovas. Latvų vyriausybė paskyrė Liepini (buvusį Latvų finansų ministrą) savo atstovu Lietuvoje.

Nepriklausomybės paminklas Kėdainiuose. Gruodžio m. 2 d. Kėdainių stoties sodely atidengtas didelis ir gražus Nepriklausomybės paminklas. Paminklo atidengimo iškilmės buvo nuvykęs svietimo ir susitikimo su ministrais ir kiti aukšti asmenys. Pašventinime dalyvavo kariuomenė, šauliai ir daugybė visuomenės. Paminklas pastatytas geležinkelio pastangomis.

Kiek apdovanota savanorių medaliu. Iki gruodžio mėn. jau apdovanota kūrėjų savanorių medaliais 1426 asmenys.

Zydas Vilniuje pašali. Atsirado Vilniaus Zydų studentų grupė, kuri suvienijė drauge dirbti su lenkais. Zydų dauguma tai vengė, prietinga ir keletą kartų sušalė, apskaitė savo tautiečius, išstakius lenkais. Iš jų du pašali.

Kpt. Okulic-Kazarino byla. Gruodžio 4 d. Kariuomenės Teismas naujoje sudėty antrakart išnagrinėjo kpt. Okulic-Kazarino, buvusio Lietuvos kariuomenės, bylą. Nuteistas 3 metams laisvės atėmimo ir pašalintas iš kariuomenės tarpo.

Lenkai vagilauja. Iš demarkacinio rajono, Pribonių valdžiam šalia (Gdańsk), rasta išbrastų berzių, kurie, kaip rodo žodžiai, nužudė lenkų pusę.

Partizanų organizuojasi. Kaune įvyko buvusių partizanų vadų pasitarimas, kuriame aptarti Lietuvos vasaros rytų partizanų veiksmų atimti ir pėvėsti rinkti aukas paminklai statyti. Komitetas brūkiai: p. Jonas Novakas — pirmininkas, Karolis Dineika — pirmininkas ir nariai: pl. Itn. Kozilevičius, pl. Itn. Michelevičius, pl. Staponis, mjr. Praskėvičius, kpt. Macella ir kt.

Naujas laikraštis. Vilniuje įėjo naujas savaitinis lietuvių laikraštis „Vilniaus Rytas“. Šiam laikraščiui pasirodžius susitiko su kpt. Eje. Viliūnu, kuris laikraštis „Kovas“, „Vilniaus Aidas“, ir „Dava“ šiuo laikraščiu skaitytoms bus skaitinėjamas „Vilniaus Rytas“.

Pensija senam varpininkui. Gruodžio m. 6 d. Ministrų Kabinetai savo posėdy patvirtė d. rai K. Giniul pensiją nuo 3 m. mėnesio m. 1 d. — 1200 litų mėnesiui.

UŽSIENIUOSE.

Itai turka spaudžia lotynų raištinis. Nuo 3 m. gruodžio m. 1 d. Itai turka spaudžia lotynų raištinis. Lotynų raištinis yra įvairių lotynų abėcėle, bet mišrus, nes abėcėle iki šiol laikraščiuose buvo spausdinama tik kelios abėcėle. Lotynų raištinis, mėgėjų savo senosios abėcėle, buvo griežtai draudžiama. Tačiau lotynų raištinis.

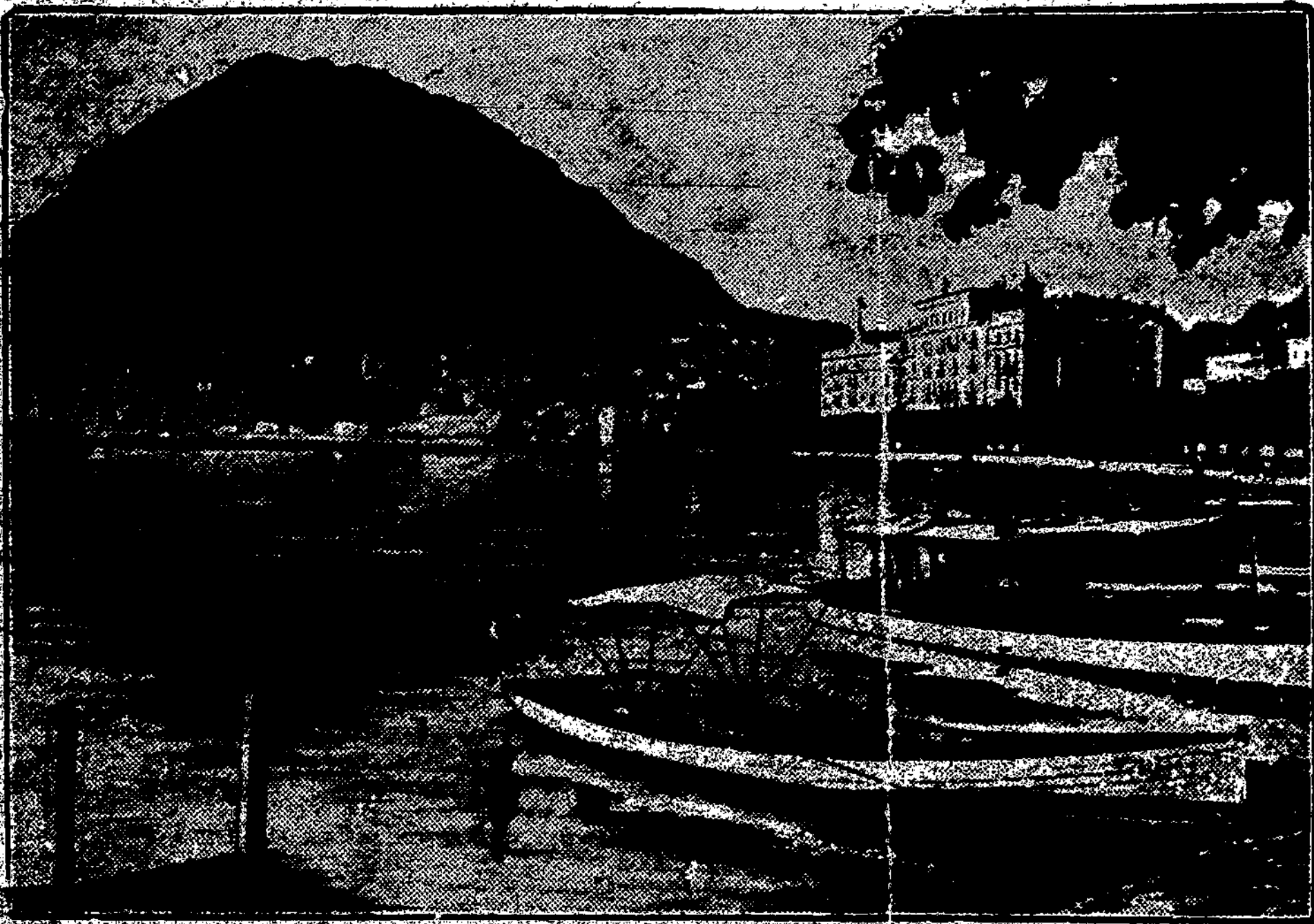
Itai turka spaudžia lotynų raištinis. Kai pas mus ir kitur, kur nėra pakviestas lotynų raištinis, visos tautos kvietė ir iškilmės pabrėžti ir atidengti pabrėžti, tuo kiti, ypač Lenkija ir Jugoslavija, nepasitiki. Gruodžio m. 1 d. Jugoslavijoje buvo švenčiama 10 metų nepriklausomybės pabrėžimas. Per šias šventes įvyko karaliaus pabrėžimas ir pabrėžimas, kariai nepasitiki lotynų raištinis ir pabrėžimas, tuo kiti, ypač Lenkija ir Jugoslavija, nepasitiki. Itai turka spaudžia lotynų raištinis.

pareikė savo protestą. Iškilė savo tautiškas vėlavas, perristas gedulo juostomis. Be to, nuo universiteto nuplėšė valstybinę vėlavą ir pakėlė gedulo.

Didelis žemės drebėjimas Amerikoje. Gruodžio pirmomis dienomis didelis žemės drebėjimas pietų Amerikoje smarkiai apgriovė keletą miestų, daug miestelių ir sodžių. Suardytas geležinkelis, telegrafai ir telefonai. Nukentėjusiems miestams negalėjo laiku suteikti pagalbą. Daug žmonių žuvusių ir sužeistų. Falco miestas visiškai apimęs ir pavirtęs griuvėsiais. Kas spėjo — išbėgiojo, o likusius griuvėsiai apklojo. Netoli minėto miesto atsivėrė du ugnikalniai ir rūkais dar labiau aptemdė ir taip jau baisią nelaimės vietą.

Nuo šio drebėjimo smarkiai nukentėjo nelaimės paliesta Čili valstybė. Panašus drebėjimas buvo pas jų 1906 m.

Suomijos nepriklausomybės sukaktuvės. Gruodžio m. 6 d. suomiai iškilmingai minėjo savo nepriklausomybės 10 metų sukaktuves.

Luganas (Sveicarijos). Čia šią savaitę Tautų Sąjungos taryba tarėsi Lietuvos-Lenkijos reikalais.

Pasaulinės aviacijos sukaktuvės. Gruodžio m. 17 d. sukanka 25 metai nuo aviacijos atsiradimo. Minėta diena pirmas lėktuvas pakilo į orą. Ji valdė amerikietis Oratt.

Lietuvos aeroklubas taip pat ruošiasi šias sukaktuves minėti.

Neramu Pilsudskui. Gruodžio 5 d. naktį policijos agentas iš Pilsudskio raimais nušovė sargybini. Spėjama, kad prieš Pilsudskį buvo ruošiamas pasikešinimas.

Gruodžio 6 d. Lvove buvo pasikesinta susprogdinti lenkų laikraščio „Słowo Polskie“ redakcija. Vienas nepažįstamas kurjeris atnešė į redakciją laiška ir pakietą, ir juos palikęs išėjo. Redaktorius norint atidaryti pakietą, sprogo jame paslėpta pragaro mašina. Redaktorius sužeistas ir pati redakcija biskufi apdauzta.

KARIŠKOS ŽINIOS.

Fašistų milicija Italijoje. Kaip žinoma, Italija greta kariuomenės turi gerai paruoštą stiprią karišką organizaciją „fašistų milicija“, susidedanti iš 300.000 žmonių, iš kurių 24.000 karininkų. Fašistų milicija susideda ne tik iš reguliariųjų pėstininkų dalių, bet ir geležinkelio, pašto, jūrų krantų, kolonijų, pasienio, priešdujio apsigynimo ir kitų milicijos dalių. Fašistų generalinio štabo viršininko generolo Bazoni pranešimu, fašistų milicija ginkluota 252.902 šautuvais, 16.213 pistoletų, 744 kniukošaudžiais, 10 kalnų artil. pabūklų ir 11 šarvuotų automobilių.

Šiais metais Italijos kariuomenės rodent manevruose buvo padatytas fašistų milicijos veikimo bandymas kautynių lauke kartu su reguliariomis kariuomenės dalimis. Kiekvienai pėstininkų divizijai buvo priskirta po 2 batalionų fašistų milicijos (kiekvienas — po 800 žmonių). Bandymai davė tokių gerų rezultatų, kad antaria šarvūnai veikiantys pėstininkų divizijai suolat priskirti po 2 batalionų fašistų milicijos, o likusią fašistų miliciją sunaudoti valstybės slėni, priešėjimui mobilizacijos metu. Tuo būdu fašistų milicija tapo geresne savo organizacija, tuo metu automatiškai pa-

